Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 233. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 5-го ГРУДНЯ 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, DECEMBER 5, 1956. No. 233. VOL. LXIII.

В БРУКЛИНСЬКОМУ І БОСТОНСЬКОМУ ПОРТАХ СТАЛИСЯ ДВІ ВЕЛИКІ ЕКСПЛЬОЗІЇ

9 ВБИТИХ І 247 ПОРАНЕНИХ Є ЕКСПЛЬОЗІЇ В БРУКЛИНІ; МАТЕРІЯЛЬНІ ВТРАТИ ВИНОСЯТЬ МІЛЬЙОНИ ДОЛЯРІВ; ЯК ПРИЧИНУ ЕКСПЛЬОЗІЇ НЕ ВИКЛЮЧАЄТЬСЯ САБОТАЖУ

Бруклин, Н. Й. — Багато мешканців цього району великого Ню Йорку мали враження, що це вибухла атомова бомба, як минулого понеділка, 3-го грудня, о годині 3,30 по полудні околицею почали потрясати великі експльозії, від яких вилітали шиби у вікнах домів у промірі пів милі. Була це велика експльозія в бруклинському порті, яка наступила 25 хвилин після пожежі, причин якої ще не усталено, хоч поліція не виключає саботажу. Експльозію було чути на кілька миль, а на десятки миль її було видно, бо над околицею стояв дим у формі гриба, характеристичний для експльозії атомових бомб. Згідно з дотеперішніми підрахунками, під час експльозії і пожежі, що заалярмувала і змобілізувала величезні відділи пожежної сторожі, було 9 вбитих і 247 поранених. Побоюються, що ці жертви в людях можуть бути ще більші. Пожежу пощастило опанувати щойно о год. 7,30 ввечорі, а заподіяні нею та експльозією матеріяльні втрати виносять десятки мільйонів долярів. Енергійною рятунковою акцією пощастило обмежити число людських жертв і матеріяльних втрат. Слідство для устійнення причин пожежі і експльозії ведеться в кількох напрямках, в першу чергу перевіряється, чи праця в порту відбувалась згідно з приписами безпеки. На кілька хвилин перед пожежею анонімовий голос повідомляв телефоном редакцію „Ню Йорк Таймсу", що в бруклинському порті має „щось статись", але опісля виявилось, що це повідомлення відносилось не до пожежі, тільки до робітничих непорозумінь. Пожежа і експльозія трапилась в портовому районі Буш, який під час другої світової війни належав до нюйоркського порту навантажування.

Саме тоді, як в Ню Йорку широко обговорювано та коментовано експльозію в бруклинському порту, у вівторок рано радіовисильні подали вістку про ще одну подібну, хоч меншу розмірами і жертвами та втратами експльозію в порту в Бостоні, Масс., яка мала знищити одноповерхову таверну та в якій було поранених 6 осіб. Причин теж цієї експльозії докищо ще не встановлено і ведеться слідство.

Айзенгавер скликає конференцію в справі оборонного бюджету

Оґеста, Джорджія. — Президент Айзенгавер скликає на п'ятницю 7-го грудня конференцію, на якій має нараджуватися над висотою оборонного бюджету, на 1958-ий рік. Скликання цієї конференції, свідчить про те, що Президент, мабуть залишиться на відпочинку в Оґесті довше, ніж давніше плянував (двотижневий побут). В п'ятницю мають прибути до Оґести секретар оборони Чарлз Е. Вилсон, асистент секретаря оборони — Вілфред Дж. МекНіл, директор бюджету — Персівал Брандейдж і головний дорадник Айзенгавера Шерман Адамс. Якщо б Президент думав вже в понеділок 10-го грудня виїжджати з Оґести, то не скликав би конференції до Оґести. Президент відклав конференцію з демократичними й республіканськими конґресовими провідниками, яка мала відбутися 13 і 14 грудня. Ця конференція відбудеться аж після Різдва. Айзенгавер мусить бути в Вашинґтоні аж 16-го грудня, коли туди прибуде індійський прем'єр Неру. Пресовий секретаз Білого Дому Джеймс С. Гаґерті заявив про можливість, що Президент залишиться довше в Оґесті.

На Кубі зліквідовано інвазію противників Батісти

Гавана, Кубинська Республіка. З урядових кол повідомляють, що при допомозі літаків і наземних військ вдалося зліквідувати інвазію на цей острів противників теперішнього уряду президента Батісти. Військова команда повідомляла, що між 40 вбитих був провідник повстанців Фідель Кастро. Його засудили були в 1953 році на вигнання за те, що старався скинути кубинський уряд. Невелика група революціонерів прибула до побережжя Куби на мехіканському яхті. Негайно проти них виступили збройні сили кубинського уряду і при допомозі літаків та наземного війська їх знищили. Ця інвазія почалася 30-го листопада, але ще 3-го грудня урядові війська виловлювали повстанців коло міста Сантіяґо де Куба. В східній провінції острова проголошено воєнний стан, бо там відбулися саботажі, і знайдено зброю та амуніцію. В столиці Кубинської Республіки спокійно, але відчувається політичне напруження. 3-го грудня з урядових кол повідомляють про те, що Кастро живе, а повідомлення про його смерть було видумкою. На острові відбуваються арештування можливих прихильників революції.

В АМЕРИЦІ

● **30-річний Джезеф В. Райлі** летів приватним літаком із Ґленс Фоллсу, Н. Й., до Ню Йорку, мавши всього лише чотири літри ґазоліни. В дорозі він заблудив і, зуживши всю ґазоліну, мусів приземлитися в Кортлендт парку на Бронксі. Приземлення відбулося щасливо.

● **2,000 працівників склярні** в Корнінґ, Н. Й., вітали 92-річного Френка Дж. Гульцмана, який 80 років дістає платню з цієї фабрики. Він почав працювати в цій фабриці 1876-го року, в 1936-му році перейшов на пенсію.

● **Генерал Максвел Д. Тейлор** пригадав, що ніхто з армії не є зобов'язаний висилати різдвяні картки з побажаннями своїм зверхникам.

● **Недавно генеральний поштмайстер Артур Соммерфілд** твердив, що достава поштових посилок покращала. Але зі столиці повідомляють, що лист, висланий із поштового департаменту до адресата, що мешкає за 15 бльоків, ішов два дні, хоч був наданий як „експрес".

● **З урядових кол** повідомляють, що думку про влаштування ярмарку-виставки в Москві відкинули, бо переконалися, що з такої виставки не було б ані політичної, ані економічної користи. В цій справі вже навіть їздив до Москви директор виставкового відділу з представниками державного департаменту і Інформаційної Аґенції ЗДА.

● **Статистичне бюро** повідомляє, що в 1955-му році в ЗДА чоловіки заробили пересічно по 4,200 дол. річно, тобто на 1,500 долярів більше від жінок, які пересічно заробили по 2,700 дол. Коли взяти до уваги і тих осіб, які лише частинно працювали, то 51 мільйон чоловіків у 1955 році пересічно заробив по 3,400 долярів, а 30 мільйонів жінок — по 1,100 долярів річно.

ЗДА ПРИПИНЯЮТЬ КУЛЬТУРНІ ВЗАЄМИНИ З СОВЄТСЬКИМ СОЮЗОМ

Вашинґтон. — Американський уряд припинив здійснювання програми культурної виміни між ЗДА і Совєтським Союзом, встановленої урядами обидвох країн і започаткованої за окремим розпорядком Президента, дня 29 червня ц. р. Припинено культурні взаємини знову згідно із спеціяльним дорученням Айзенгавера у зв'язку з подіями на Мадярщині, для запротестування проти здушення Совєтами мадярської революції. Як заявляють представники Білого Дому, Америка не вдержуватиме культурних взаємин з Москвою до того часу, поки совєтський уряд не дозволить на вільні вибори і на встановлення незалежних урядів в окупованих совєтськими арміями країнах. Започаткована вже програма культурних взаємин між ЗДАмерики і деякими східньо - европейськими, т. зв. сателітними країнами особливо ж з Польщею, буде продовжуватися. Досі в рамцях програми американсько - совєтської культурної виміни понад 100 совєтських обсерваторів одержало дозвіл на відвідини Америки і в той же час яких 2,500 американських туристів одержало візи на в'їзд до Совєтського Союзу. Повідомлення про припинення культурних взаємин між ЗДА й СССР подано до відома на пресовій конференції, влаштованій державним секретаріятом ЗДА. Представник цього департаменту заявив, що вирішено припинити ці взаємини зараз після того, як дня 4 листопада ц. р. совєтські дивізії і танки заатакували Мадярщину. Першою реакцією американського уряду на цю совєтську пацифікацію Мадярщини була заборона для американських дипломатів брати участь у прийняттях, влаштованих Совєтами для відзначення 39-их роковин т. зв. жовтневої революції. Про рішення припинити здійснювання програми культурної виміни повідомлено вже совєтський уряд. Всі совєтські пропозиції в справі таких чи інших відвідин будуть іґноровані й Америка з свого боку не ініціюватиме ніяких заходів у цих справах. Водночас із цим американський уряд вирішив не брати участи в міжнародній торговельній ярмарці, що відбудеться в Москві влітку 1957 року. Так же само американський уряд не вишле своїх представників для обсервування совєтських виборів.

Журналіст Рісел зізнає про те, як його осліпили

Ню Йорк, Н. Й. — 42-річний журналіст Віктор Рісел зізнавав в суді про те, як його 5-го квітня осліпив сірчаним квасом Ейб Телві. Рісел зізнавав на розправі проти трьох злочинців Домініка Бандо, Ґондольфа Міранті і Ліо Телві, які обвинувачені в змові на його осліплення. Рісел вийшов із ресторану в год. 2:40 по півночі 5-го квітня і хотів всісти до авта, яке стояло на вулиці. З ним ішла і його співробітниця. Рісел побачив людину, яка стояла під стіною будинку і яка пустилася йти до нього. Журналіст думав, що це звичайний прошак і сягнув в кишеню, щоб дати йому „кводра", та в тій хвилі ця невідома людина вилила на його обличча якийсь плин із пляшки. Нападений почув жахливий біль на лиці, і, лизнувши язиком, переконався, що на нього вилито сірчаний квас. Тоді він кілька разів викрикнув у розпачі: „Мене облито сірчаним квасом! Я не зможу бачити і читати." Злочинці сиділи в залі під час зізнання Рісела і не виявляли найменшого зворушення.

Ціни на промислові товари збільшилися на 7 відсотків

Вашинґтон. — Рада Федеральної Резерви повідомляє, що гуртові ціни на промислові товари від початку цього року збільшилися пересічно на 7 відсотків. Ціни на консумпційні товари збільшилися на два відсотки в цьому році. В попередніх роках індекс цін майже не змінювався. Президент Айзенгавер недавно заявив на пресовій конференції, що його уряд буде старатися припинити зріст цін, але в фінансових колах гадають, що важко буде це зробити, бо постійно більшають заробітні платні, дорожчають гуртові ціни на промислові товари і збільшуються відсотки від позичок. Збільшення цін — це обезцінювання доляра, а уряд ставить собі за головну ціль своєї економічної політики не допустити до інфляції валюти.

При Джорджтавнському університеті створено Інститут етнічних студій

Вашинґтон. — Місцевий Джорджтавнський університет остаточно закінчив пляни щодо створення окремого Інституту етнічних студій, завданням якого буде збірка автентичних і авторитетних матеріялів відносно всіх поневолених Москвою націй на европейському і азійському континентах. Створення цього інституту є оформленням тієї праці, яку Джорджтавнський університет вів уже від довшого часу, допомагаючи конґресовим та урядовим комісіям у розслідах большевицької аґресії та комуністичного народовбивства. Між іншим, цей університет тісно співпрацював з відомою комісією Керстена, у висліді праць якої приготовлено і опубліковано відоме конґресове звідомлення ч. 4 про комуністичне захоплення і окупацію України. Головою інституту призначений д-р Тібор Кересс, професор історії та голова історичного відділу в Джорджтавнському університеті. Одним із членів Екзекутивної Ради Інституту призначений професор совєтської економії в тому університеті, д-р Лев Добрянський, голова УККомітету. В склад Ради входять теж професори Роман Дебіцкі, Ян Карскі, Кирило Туманофф і Ромуальд Залубас.

Ричард Бертрандіяс найменований директором „Радіо Визволення"

Ню Йорк. — Говленд Сарджент, президент Американського Комітету для визволення, повідомив про найменування Ричарда Бертрандіяса директором програм удержуваної цим Комітетом радіовисильні „Радіо Визволення", що передає свої програми з Мюнхену в Німеччині мовами і для підсовєтських народів. Р. Бертрандіяс, родом з Сан Франсіска, приходить на місце Меннінґа Г. Вільямса, який востанньому зрезиґнував, щоб перебрати совєтський відділ в европейських програмах „Голосу Америки". Р. Бертрандіяс, що є сином пенсіонованого вже генерала Віктора Бертрандіяса та професійним журналістом, має довголітній досвід в радіопересиланні, співпрацюючи на провідних постах у різних радіовисильних і військових підприємствах.

Мадярщина знову відкидає обсерваторів Об'єднаних Націй

Об'єднані Нації. — Діючий заступник комуно-мадярського міністра закордонних справ Іштван Шебеш повідомив генерального секретаря Об'єднаних Націй Гаммершилда, що події на Мадярщині від 23 жовтня ц. р., себто від вибуху тамошньої революції, це виключно „внутрішня справа Мадярщини" і тому допущення туди обсерваторів Об'єднаних Націй було б „порушенням суверенности" Мадярщини. Мадярський уряд пропонує знову „переговори" в цій справі в Римі або в Ню Йорку та заявляє, що коли б генеральний секретар Гаммершилд хотів особисто приїхати до Будапешту „в пізнішому часі", то мадярський уряд „привітав би його". Совєтський Союз і деякі „невтралісти", включно з Індією, інтерпретують того комуно-мадярського листа, як „згоду у принципі" на приїзд до Мадярщини генерального секретаря Об'єднаних Націй в ролі „обсерватора", зате всі інші держави вважають це новою відмовою. Комуно-мадярський уряд говорить про можливість „пізнішого" приїзду до Будапешту Гаммершилда з очевидною метою, щоб в міжчасі затерти по змозі безпосередні сліди совєтських звірств у Будапешті, — твердять західні державні мужі і часописи. Представник ЗДА в ОН Кебот Ладж в дебаті в ОН в понеділок 3 ц. м. признав листа Шебеша „цілком незадовільним". Цілий ряд інших промовців таврували комуно-мадярський уряд і совєтську поведінку. В цій справі записались до голосу 24 представники держав. 14 держав зголосили в цій справі нову резолюцію: ЗДА, Арґентина, Австралія, Бельгія, Куба, Данія, Ель Сальвадор, Ірляндія, Італія, Голляндія, Норвегія, Пакістан, Швеція і Сіям. У цій резолюції ставиться своєрідний ультимат Совєтам і Мадярщині, щоб вони до найближчої п'ятниці 7 ц. м. погодились на допущення на Мадярщину обсерваторів ОН, після чого ОН мають прийняти дальші заходи. Водночас закликається ОН вислати обсерваторів до „інших країн", маючи тут на думці суміжні з Мадярщиною країни.

Америка привозитиме по 1,000 мадярських втікачів щоденно

Відень. — Австрійський уряд і мадярські втікачі прийняли з великою радістю вістку, що американське військове летунство заявило свою готовість дати своїх 150 транспортних літаків до розпорядження координаторові американської акції переселювання мадярських втікачів до ЗДА. Як відомо, Президент погодився на допущення до ЗДА *загалом 21.500* мадярських втікачів. Президент призначив колишнього заступника військового секретаря Трейсі Вурґіза головним американським уповноваженим в міжнародній акції переселювання мадярських втікачів, які до цього часу залили Австрію 110.000-ою масою. Із них 27.000 осіб вже переселено. Генерал летунства Джозеф Смит, який керував „летунським коридором" в 1948 році, що зламав совєтську бльокаду Берліна, має стати керівником теперішнього масового перетранспортування літаками мадярських втікачів з Австрії до ЗДА. Технічною і частинно політичною проблемою є вистартовування американських військових літаків з території Австрії, бо Австрія, як невтральна держава, зобов'язалась *була не дозволяти* чужим військовим одиницям ані літакам користуватись для будь-яких цілей австрійською територією. За дотеперішніми плянами американське військове летунство могло б від середини грудня ц. р. перевозити по 1.000 мадярських втікачів денно, аж до вичерпання квоти 21.500, яку Америка згодилася прийняти до себе.

Чу Ен-лай і Неру різняться в оцінці подій на Мадярщині

Ню Делі. — Пів-офіційні індійські чинники, з очевидною інтенцією поширити цю відомість за кордоном, повідомили закордонних кореспондентів у столиці Індії, що в розмовах між комуно-китайським прем'єром Чу Ен-лаєм, який тепер роз'їздить по Індії, і індійським прем'єром Неру виявилась принципова різниця поглядів на події на Мадярщині. Мовляв, Неру осудив у принципі збройну інтервенцію совєтських військ на Мадярщині, повіривши, що дійсно не тільки „реакційні кола", а величезна більшість мадярського народу не забажала собі мати у себе совєтські війська і слухняний Москві уряд, а Чу Ен-лай висловив свою солідарність з Москвою за здавлення мадярської революції в моменті, коли вона грозила скиненням зовсім комуністичної влади. Чу Ен-лай намагався переконати Неру, що Комуністичний Китай не має ніяких войовничих і аґресивних цілей та що він схильний також випустити на волю решту американців, які сидять у комуно-китайських в'язницях. Амнестія, мовляв, могла б прийти внаслідку „доброї поведінки" американських в'язнів. Чу Ен-лаєві залежить, щоб Неру передав ті думки і суґестії Айзенгаверові під час цього місячної візити Неру у Вашинґтоні.

Мадярський комуністичний уряд підтверджує те, що заперечувала Москва і совєтські „єпископи"

Відень. — Під час пресової конференції, влаштованої мадярським комуністичним урядом в Будапешті, дня 3 грудня ц. р., пресовий секретар совєтського ставленника на Мадярщині Яноша Кадара, Іштван Сірмай підтвердив факти депортації мадярів совєтськими військами, заявляючи, що в перших днях хаосу після 4 листопада (дата совєтської збройної інтервенції на Мадярщині) були індивідуальні випадки, що совєтська військова поліція вивозила в залізничих вагонах мадярських громадян із Мадярщини. Склавши таку заяву про „індивідуальні випадки" депортації мадярських громадян . . . „залізничними вагонами", Іштван Сірмай поквапився додати, що депортовано мадярів тільки на територію суміжної Карпатської України і що їх незабаром на вимогу мадярського комуністичного уряду повернено знову на Мадярщину. Своєю заявою Сірмай заперечив твердження Шепілова, висловлене під час сесії Генеральної Асамблеї ОН, що ніяких депортацій не було, як теж опубліковану совєтською телеграфічною аґенцією декларацію совєтських єпископів із Закарпатської України, в якій вони запевнювали, що ні вони, ні їх вірні „не бачили ніяких депортацій" і що зокрема не бачили їх мадяри, які в числі 21,000 живуть на Закарпатській Україні і які „дуже пильно стежили за всіма транспортами на закарпатських шляхах і залізницях".

АНГЛІЯ І ФРАНЦІЯ ЕВАКУЮТЬ ЄГИПЕТ

Об'єднані Нації. — Англія і Франція повідомили офіційно, спільним листом від їх постійних репрезентантів в ОН, генерального секретаря ОН Даґа Гаммершилда, що вони негайно приступають до евакування зайнятої ними єгипетської території. Подробиці евакуації мають бути виготовлені між головним командантом англо-французьких військ у виправі проти Єгипту, генералом Кітлі та командантом „міжнародної поліції", себто військ Об'єднаних Націй, ген. Бирнсом. Сподіваються, що евакуаційна операція розпічнеться 14 ц. м. та закінчиться коло латинського Різдва. У ноті Англії і Франції до Гаммершилда пригадується резолюції Об'єднаних Націй, які стосуються перемир'я в англо-французько-єгипетській війні та евакування Єгипту, як теж вільного користування Суезьким каналом. Англія і Франція скидає дальшу відповідальність за вільну плавбу по Суезькому каналі на Об'єднані Нації, вимагаючи, щоб Об'єднані Нації подбали за негайне прочищення каналу від затоплених в ньому кораблів, що заблькували канал. Окремо Англія і Франція закликають Об'єднані Нації, щоб вони перевели „можливо якнайшвидше" переговори про майбутнє управління каналом на базі резолюції Ради Безпеки ОН з 13 жовтня ц. р. про шість принципів, які повинні нормувати всі справи каналу. Англія і Франція залишить в Порт Саїді свої кораблі для прочищування каналу, а відповідальність за їх цілість спадає на *Об'єднані Нації*. Дві західні великодержави просять теж Генерального Секретаря, щоб він зайнявся справою англійських і французьких громадян в Єгипті, щоб єгипетська влада не ставилась до них інакше, як ставляться уряди Англії і Франції до єгиптян в стоїх державах. Гаммершилд повідомив про того листа від Англії і Франції Генеральну Асамблею Об'єднаних Націй та про свого листа до генерала Бирнса у зв'язку з цим англо-французьким рішенням.

В англійській палаті громад міністер закордонних справ Селвайн Ллойд подав до відома рішення уряду евакувати зайняті в Єгипті терени у своїй довшій промові, яку виголосив в понеділок 3 ц. м. Всупереч твердженню соціялістичної опозиції, що уряд Ідена зазнав у цілій цій воєнній історії поважну політичну поразку, Ллойд твердив, що Англія осягнула поважні успіхи. Мовляв, вона припинила ізраїльсько-єгипетську війну, розкрила й спаралізувала небезпечні затії Москви на терені Єгипту та створила умовини для тривкого розв'язання проблем Суезького каналу і всього Середнього Сходу. Того самого дня у французькій палаті депутатів французький міністер закордонних справ Християн Піно склав коротку заяву з повідомленням про рішення французького уряду очистити Єгипет з французьких військ. Ту заяву Піно французький парлямент вислухав — повідомляють часописи — з льодовою мовчанкою, а після тієї заяви ніхто взагалі не брав слова, тільки продовжували наради над бюджетом. В обох парляментах Англії і Франції, велика дебата над закордонною політикою відбудеться окремо, — в Англії у цьому, а у Франції в наступному тижні.

Польські комуністи звужують свої ряди

Варшава. — Польська т. зв. об'єднана робітнича, насправді ж комуністична партія виступила з проєктом внутрішньої реорганізації, яка має зменшити партійні ряди з дотеперішніх 1,500,000 членів до 250,000. Півтора мільйона „офіційних" комуністів у Польщі — це диковина, тим більше, що перед останньою війною була їх буквально жменя. Ото ж теперішній партійний провід цілком слушно твердить, що в монопольній державній партії опинилось багато кар'єристів і опортуністів, які стали через ніч „комуністами", щоб примазатись до нової влади. Внаслідку такої „масовости" партійців, із яких кожний домагався для себе кращої праці з титулу не фаховости, а партійної приналежности, в комуністичній Польщі склався велетенський бюрократичний апарат із сотнями тисяч синекуристів. Уряд Циранкевіча - Гомулки хоче зредукувати той апарат на кількасот тисяч урядовців, позбувшися їх спершу з партії. Далі, комуністи - бюрократи, займаючи по кілька посад і беручи з кожної платню, заробляють в Польщі куди більше, як робітники і не-партійці і цим роблять постійно злу кров у решті населення. Так напр., голова професійних спілок Віктор Клосєвіч признався, що він заробляв місячно по 40,000 злотих. Уряд хоче обмежити місячний зарібок партійних комуністів до максимум 1,500 зл., без уваги на скількість його посад. (Офіційно 1,500 зл. рівняються $375, але покупна ціна тієї квоти куди - куди менша). Позбавляючи таких Клосєвічів влади і викидаючи масу дармоїдів із партії, теперішній польський комуністичний уряд думає здобути популярність в народі.

В СВІТІ

● **Тіто** обіцяв своїм громадянам піднесення життьового рівня. Він ніби прийшов до переконання, що в комуністичному „раю", де їх висмоктує державно - бюрократичний апарат, люди не хочуть бути тільки меценатами. Але з приходом на Мадярщину 15 совєтських дивізій Тіто вирішив збільшити юґославську армію. Тому військовий бюджет, який до цього часу становив $40,750,000, буде знову підвищений, а через те й надія на вищий життьовий рівень зависла в повітрі.

● **У Болгарії** нема все ще ніякої „відлиги". „Колективними диктаторами" є там прем'єр Вулко Червенков і перший партійний секретар Живков — обидва вірні сталінці. Совєти перекинули до Болгарії сильні частини піших і панцерних військ, щоб запобігти такій несподіванці, як у Польщі й на Мадярщині. В жовтні ц. р. почала діяти в Болгарії законспірована радіовисильня революційного підпілля, яку розшукує комуністична поліція.

● **У Лондоні**, в суді для автомобілістів, викликала сенсацію оборона Патриції Вілкінс, притягненої до відповідальности за недбайливу їзду, під час якої її авто перевернулось і поранило прохожих. Пані Вілкінс запевняла, що вона їздить дуже обережно, але важить стільки, що коли сідає в авто, то воно перехиляється на один бік. Суддя не повірив і покарав її незалежно від претенсій пошкодованих карою $28.

● **До Англії** приплив минулого четверга перший танкер із 82,000 тонн неочищеної нафти з Іраку, що плив 30 днів довкола Африки. Дорога через Суезький канал забирала звичайно 20—23 днів. Нафта, доставлювана дорогою довкола Африки, дорожча на $5.60 за тонну.

● **Грецьким пароплавом** прибуло до Бриндізі, в Італії, 290 жидівських утікачів з Єгипту, здебільша італійських громадян. Між ними були також жиди англійські, французькі, австрійські, юґославські, еспанські і грецькі. Всі вони мали в Єгипті підприємства, що їх тепер сконфісковано.

● **В Єрусалимі** не відбудеться цього року на латинське Різдво традиційної процесії всіх членів дипломатичного корпусу до Вифлеєму. Цю процесію, згідно з традицією, очолював французький генеральний консул. Йорданія, на терені якої лежить т. зв. Старе Місто із святими місцями, спротивилась цьому і зажадала, щоб процесію дипломатів очолював еспанський дипломат. У відповідь на це дипломатичний корпус вирішив взагалі цього року зорганізованої участи в Різдвяному святі не брати.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЕВОЛЮЦІЯ І РЕВОЛЮЦІЯ

Державний секретар Джан Фостер Доллес, через чотири тижні після операції пістряка кишки, вернувся знову до активної праці на своєму відповідальному пості керівника американської закордонної політики. Згадуючи недавню авдієнцію у нього групи своїх представників, американські українці мають усі причини на те, щоб з вдоволенням та найкращими побажаннями привітати цю подію.

Першим кроком державного секретаря Доллеса після повернення до активної служби була, цілком зрозуміло, довша конференція з президентом Айзенгавером у його вакаційній резиденції в Оґесті, в Джорджії. Після цієї конференції, що відбулася минулої неділі, 2-го грудня, п. Доллес відбув пресову конференцію, на якій склав відповідні заяви і дав ряд відповідей та вияснень у найбільш актуальних зовнішньо-політичних справах, при чому торкнувся і такої основної проблеми, як багато обговорювана й оспорювана американська політика визволення. Ці заяви для нас, як і для всіх, настільки важливі, що їх варто зацитувати в дослівному перекладі.

Нав'язуючи до останніх подій на Мадярщині, один з кореспондентів пригадав ту політику, що формально увійшла в програму республіканського уряду від 1952-го року. Саме в початках обговорювання концепції тієї політики, говорено теж про можливість, що вона може привести до ряду „малих Варшав", себто до подібних повстань, як було у Варшаві проти німецької окупації під час другої світової війни. „Тепер, як ми маємо події в Будапешті, у пресі Західньої Европи появилися деякі здогади, що ми, можливо, заохотили мадярів до повстання. Чи не думаєте Ви, що ми поносимо будь-яку відповідальність за події на Мадярщині, або могли щонебудь зробити, щоб допомогти мадярському народові?" — запитував кореспондент.

Доллес дослівно відповів: „Якщо Ви вернетесь до 1952-го року, до якого нав'язуєте, то, думаю, Ви переконаєтесь, що в усіх заявах, зроблених президентом Айзенгавером і мною на тему так званої визвольної політики, ми постійно підкреслювали, що визволення повинно прийти, як еволюційний процес, і ми не бачили, як насильна революція могла б перемогти. І я думаю, що політикою цієї адміністрації, відколи вона є при владі, було придержуватись тієї точки зору, і що радіопересилання „Голосу Америки" та подібне завжди придержувались цієї основної філософії еволюційного процесу".

Інший кореспондент запитав: „Чи це було б правильно назвати теперішню політику відносно визволення комуністичних сателітів політикою здержування". На це державний секретар Доллес відповів: „Ні, я так її не назвав би. На ділі, навпаки. Політика здержування включає, що ви погоджуєтесь із совєтською владою над сателітами. Ми, натомість, вважаємо, що ця влада може і мусить скінчитись. *Але ми вважаємо, що процес мусить бути в першу чергу еволюційний, а не насильна революція*".

Це ті дві головні і, без сумніву, важливі заяви, що їх склав найвищий після Президента керівник американської закордонної політики в справі американської політики відносно поневолених народів. Вони не є нові і були — як це, зрештою, ствердив і сам п. Доллес — радше повторенням того, що вже не раз було сказане. Все ж таки це становище і ця політика вимагали б якихось авторитетних вияснень, якоїсь авторитетної інтерпретації. Державний секретар говорив бо про принципи, про філософію. А як мається справа з практикою, як може Америка практично переводити цю філософію в життя? Правда, з короткої заяви Доллеса можна б вносити, що Америка самих визвольних революцій за залізною заслоною не виключає, бо ж п. Доллес говорив про те, що республіканський уряд „не бачить, як насильна революція могла б перемогти", і тому обстоює „в першу чергу" еволюційний процес. Це видвигає інший запит: чи бачить американська політика можливість „еволюційного визволення", як вона собі це визволення уявляє і як вона може, хоче і старається спричинитись до нього?

Очевидно, що це — тільки запити для запитів, бо ж годі було б вимагати від уряду відповідей і вияснень в такого роду драстичних політичних проблемах. Все ж таки навіть еволюційно-визвольна філософія державного секретаря Доллеса вимагала б деяких ближчих вияснень, що допомогли б не тільки втаємниченим, але й широкому загалові, краще зрозуміти і оцінити теперішню американську закордонну політику, бо й це вже було б активною визвольною політикою. Події на Мадярщині радше переконують, що „визвольна еволюція" в обставинах за залізною заслоною в кожній хвилині може еволюціонувати у визвольну революцію. Тому, вважаємо, необхідно, щоб на таку еволюцію була приготована і американська визвольна політика. Події на Мадярщині були і далі є для неї великою пробою і дадуть їй першу практичну інтерпретацію, яка сьогодні була б — думаємо — ще передчасна.

ПОРАЗКА В ПЕРЕМОЗІ

Коли 4-го листопада ц. р. совєтські танки запанували на задимлених і зруйнованих вулицях Будапешту — кремлівські диктатори переживали напевне настрій, прикметний усім переможцям. Чимала причина для вдоволення: здавлено ще одну спробу „контрреволюції", зліквідовано близьку небезпеку втрати не тільки одного члена в закутій сім'ї „соціялістичних країн", але й небезпеку втрати цілої Середньої Европи; врятовано політичні і стратегічні позиції, здобуті за другої світової війни. А тоді ж, у тій останній світовій війні, вправді мілітарно виграла Америка, і то на обидвох фронтах, у тихо-океанській війні проти Японії і европейській проти Німеччини, — проте, політично виграла тільки Москва. Мадярське повстання загрожувало анулюванням тодішніх її здобичей. Було ясно, що коли в Будапешті засяде уряд, який проголосить формально невтральність Мадярщини і її виступлення з Варшавського пакту, а своїм демократичним устроєм буде пов'язаний із Заходом, то це було б започаткування невідхильної ліквідації совєтських впливів також в усіх інших сателітних державах. Це призвело б, у наслідку, до об'єднання Німеччини. Для Польщі прийшла б потреба шукати забезпеки своїх західніх кордонів не в совєтської армії, а в безпосередній угоді з Німеччиною за посередництвом Заходу. Це був би упадок совєтського престижу в усьому світі і похоронення надій на дальшу експансію російської колоніяльної імперії при допомозі міжнародного комунізму.

Тіто, гостро осудивши Москву за її „сталінські помилки" в Мадярщині за правління Матіяша Ракочі, а потім його учня Ерна Геро, які, мовляв, викликали обурення мадярського народу своїм сліпим наслідуванням совєтських метод у правлінні і господарстві, — виправдував, проте, здавлення мадярської революції совєтськими військами, як „менше зло" від того, що було б настало, коли б перемогла „контрреволюція". Правда, тепер, коли на сусідній Мадярщині стаціонують 15 змоторизованих совєтських дивізій, Югославія теж не почуває себе дуже щасливо і безпечно. Але коли б сусідом комуністичної Югославії стала демократична Мадярщина, режимові Тіта загрожувала б ізоляція. Отож навіть тітовська Югославія насправді підтримала переконання хрущових, що вони зробили правильно, приборкавши мадярів.

А втім, який же клясичний цей новий совєтсько-мадярський приклад на історичну правду, що — як у випадку Америки за другої світової війни — можна виграти військово, а програти політично! Усі державні мужі в усьому вільному світі, вся вільна публіцистика, погоджуються сьогодні, що політична шкода, якої зазнала Москва від своєї військової акції на Мадярщині, куди більша за політичну користь. Себто: ту користь, що її Совєти осягнули за допомогою своїх танків на Мадярщині, має тільки значення для найближчої майбутности. Коли ж державно-політичне плянування мусить мати на увазі дальшу майбутність, то совєтські танки зробили своїм політичним керівникам ведмежу прислугу. У довгій розмові з співвидавцем і редактором американського пресового концерну, Роєм В. Говардом, англійський міністер закордонних справ Селвайн Ллойд висловив у минулий четвер 28 листопада глибоке переконання, що „настає відплив совєтської хвилі". „Факт, що кепсько озброєні мадярські недолітки могли завдати поважного удару збройній силі могутньої совєтської Росії, це, мабуть, найповажніший симптом за останнє десятиріччя комуністичної агресії. На вулицях Будапешту розвіявся безповоротно міт про маґічну атракційну силу російського комунізму для молоді всього світу. Треба б дуже-дуже довгого часу, якщо це взагалі можливе, щоб Москва знову могла полонити уми молоді сателітних країн".

Це не тільки суто моральна програ Москви. Коли під її адресою критично почали висловлюватись такі обережні й малокритичні державні діячі, як Неру, то це — не з гуманітарних причин, не з милосердя до мадярських жертв і не задля маніфестації вірности точкам чартеру Об'єднаних Націй, які говорять про пошанування гідности людини і народів. Політична програ Совєтів полягає в тому, що заломилась ціла концепція мирної коекзистенції. Чу Ен-лай такий свідомий того політичного наслідку московсько-мадярської історії, що він підкреслено відмежовує комуністичний Китай від Совєтського Союзу: мовляв, „ми", китайські комуністи, не зробимо „їхніх помилок" і будемо вірно дотримуватись „п'ятьох пунктів", які говорять м. ін. про невтручання у внутрішні справи інших держав і пошанування їх територіяльної непорушности та державної незалежности. Історії всіх попередніх большевицьких імперіялістичних походів і територіяльних анексій світ або не знав, або забув. Скільки державних мужів у широкому світі знає історію походу армії Антонова на Україну та бомбардування Києва Муравйовим?! Тоді ще не висохла кров на великих бойовищах першої світової війни, а Дніпро — далеко. Будапешт ближчий і в 1956 році світ мудріший. Тоді все, що діялось на Сході Европи, було ще „революцією", якій багато прощалось, а сьогодні 11-ий рік існують Об'єднані Нації.

Історія не повторюється, але бувають історичні паралелі. Чи думав Адольф Гітлер, що день 30-го вересня 1938 року був днем не тільки його найбільшого тріюмфу але й початком його катастрофи?! У той день в Мюнхені англійський прем'єр Невіл Чемберлен і французький прем'єр Едвард Даляділ підписали ославлений пакт із Гітлером, за яким Англія і Франція погодились на прилучення до Німеччини Судетського краю і затвердили всі доконані акти, створені гітлерівським режимом від 1933 року, а зате Гітлер підписав „декларацію миру" та „урочисте зречення війни, як засобу вирішування міжнародних спорів". Чемберлен все ж не був такий наївний, як йому це закидали його противники. Вернувшись до Лондону, на першому таки тайному засіданні англійського кабінету рішено приступити до озброювання. У Мюнхені Англія прийшла була до переконання, що війна з Німеччиною, яка „виреклась війни", — неминуча. І та сама Англія, яка у вересні 1938 року легкою рукою — бо не приготована ще до війни — віддала Гітлерові великі терени в Середній Европі, весною і літом 1939 року забороняла Польщі договорюватися з Гітлером у справі Данціґа на плятформі „двох коридорів" чи кордонно-територіяльних коректур.

Нинішня совєтська Мадярщина має всі познаки того гітлерівського Мюнхену. Об'єднані Нації перекидають до Єгипту 8.000 своєї „міжнародної поліції". Але вони не змогли здобути дозволу на в'їзд до Будапешту одного свого висланця, навіть в особі свого найвищого достойника, генерального секретаря! Ґордістю мусить сповнятись серце Хрущова, що СССР такий могутній, що може кепкувати з 79 держав того міжнародного ареопаґу. Але які дальші політичні наслідки такого тріюмфу? Ці наслідки — це обов'язкова, невідхильна, логічна реакція вільного світу. Коли генерал Грунтер заявляє, що Совєти будуть розбиті в найближчій війні „так певно, як те, що день приходить після ночі", а адмірал Радфорд запевняє, що „не кожна війна лиха і не кожний мир добрий", — то це таки мабуть не випадкові заяви, відірвані від актуальної міжнародної дійсности. Чи не переконала революція на Мадярщині світ, що мир при існуванні Совєтського Союзу — неможливий?! І чи не виринає на овиді логічний, хоч який страхітливий і небажаний висновок із неґативної відповіді про можливість перманентної веґетації світу в нинішній його міжнародній констеляції?!

ПРАЦЯ ДЛЯ МОЛОДІ

В момент, коли пишемо ці рядки, у світі відбуваються події величезного значення. Своїм крилом вони черкають об кордони нашої Батьківщини в Европі, і невідомий той день і час, коли й нашому народові доведеться стати перед лицем вирішальних подій.

Всі держави і всі народи в цей момент на сторожі й напоготові. Ясно, що й ми, українська спільнота, і, властне, в першу чергу еміґрація, мусимо увести себе в стан поготівля.

Для цього ми маємо свободу рухів, свободу думки, слова й письма, і нас у першу чергу спитають, як ми підготувались до великих подій, що ми зробили і що робимо.

Яка перед нами програма і праця? — Про це не доводиться говорити багато, бо протягом років, ба, навіть десятиліть, українська еміґрація все ж не сиділа склавши руки і, під оглядом програми та плянів праці, — ми не є початківцями.

Знаємо, що треба і як треба робити в ділянці політичній і пропаґандивній, — на зовнішньому фронті й у внутрішньому житті, маємо подостатком готових праць на ці теми, маємо багато готового із сфери науки, літератури, мистецтва. — Одного нам бракувало — а це засобів, щоб — не кажемо всі, — але бодай частину наших плянів і замірів виконати, бодай частину уже готових речей зреалізувати.

І сьогодні, коли необхідність нашої всебічної акції — політичної, пропаґандивної, внутрішньоорганізаційної і т. д., гостро стає на порядок денний, ми все зупиняємось, мов перед непроломною стіною, — перед браком матеріяльних засобів.

Що ж маємо робити?

Чи ж справді ми безрадні й безсилі навіть в такий момент допомогти собі, — вийти із зачарованого кола — оцієї нашої перманентної безпомочности? Отже, гадаємо, що можемо вийти й мусимо вийти — і то навіть переможно.

При тому — не мусимо й не потребуємо вигадувати й нисувати якісь надзвичайні пляни й заходи, творити щось нове й невідоме, — мусимо лише урухомити і наповнити належним змістом те, що маємо готове і що є з дії.

Маємо на увазі наш Український Народний Фонд.

Є це готовий апарат, що безперебійно функціонує вже шість років, українському громадянству широко відомий, орган, що стоїть під доглядом і контролею найвищого українського громадського представництва в ЗДА — Українського Конґресового Комітету, має за собою значну пророблену роботу, зібравши для української справи біля 700.000 долярів.

Але своїми осягами УНФонд не є вдоволений. Не є вдоволений і не може бути вдоволений, бо, збираючи 100.000 долярів річно, свідомий того, що міг би збирати принаймні втроє більше. УНФонд — і українське громадянство, — це постійна „холодна" і „гаряча війна" — із байдужістю, недисциплінованістю, легковажністю, — війна, у якій УНФонд натрапляє, властне, на оцей твердий „спротив" традиційної „української печі".

Де ж вихід?

Ми його бачимо у притягненні до акцій Народного Фонду нашої української молоді.

З'ясуємо це коротко.

Запорука успіху УНФонду — це широка й енерґійна збіркова акція безпосередньо серед громадян. Цю акцію досі провадили й провадять Відділи Українського Конґресового Комітету на місцях.

Але на чолі Відділів стоять переважно люди старші, обтяжені працею, родинними турботами і т. д., люди, що, при всім своїм безсумнівнім патріотизмі, не мають змоги і фізично не встані обійти й відвідати всіх українських громадян в даній місцевості, щоб зібрати у них Національний Даток.

Тож якраз для цієї ролі надавалася б наша молодь. Робота ця не постійна, принагідна, не вимагала б від нашої молоді особливих жертв, а проте наслідки її праці були б дуже великі.

Коли говоримо про нашу молодь, взагалі молодших громадян, то маємо на увазі передусім її патріотизм. Цей безсумнівний патріотизм і жертвенність для національної справи вона засвідчила у численних випадках своєю участю навіть у збройній боротьбі з ворогом. Наше перебування в Америці та наша національна праця тут — є, властиво, та сама боротьба за наш ідеал, тільки в інших обставинах і формах.

Отже, участь української молоді у збиранні Національного Датку, що має дати засоби для нашої загальнонаціональної праці, — була б цілком нормальною і логічною.

Як бачимо, в сучасний гострий момент молодь по всіх країнах стоїть на передових позиціях у боротьбі з страшним ворогом. І наша молодь не може і, очевидно, не захоче бути виїмком і радо включиться до такої праці, яка в даних умовах можлива. Може це праця більше „буденна", але мусимо пам'ятати, що, властиво, з такої „буденної" праці постають і на такій „буденній", непомітній праці зростають і могутніють держави.

Коли говоримо про участь молоді у збиранні Національного Датку, то не маємо на увазі лише використання її. Навпаки. Старші українські громадяни й діячі — не вічні, треба думати про „зміну", тож та наша зміна мусить поступово й пляново включатись до громадської праці. Участь у збірковій акції — це може найліпша „школа" оцієї праці. Під час цієї праці молодь пізнає ближче українське суспільство у його буденному житті, а це суспільство, із свого боку, пізнає молодих громадян — майбутніх громадських діячів.

Далі — зібрані засоби теж у значній частині були б призначені для нашої молоді. Маємо на увазі посилення нашої політичної активности. І тут не хто інший, тільки наші молоді сили мали б обняти відповідні становища.

Є в цій справі також важливий момент внутрішньона-

(Закінчення на стороні 3-ій)

ПЕРЕД КОНВЕНЦІЯМИ АМЕРИКАНСЬКИХ СЛАВІСТІВ У ВАШИНҐТОНІ

Кінець грудня кожного року — це час річних конвенцій американських наукових асоціяцій, товариств, установ тощо. Це відноситься передусім до з'їздів істориків, етнографів-антропологів, мово- й літературознавців, ономастів, а передусім славістів і україністів з Америки й Канади. Такі з'їзди відбувалися в різних містах східньої й центральної Америки (Ню Йорк, Бостон, Дітройт, Шикаго й ін.), а цьогорічний з'їзд Асоціяції Модерних Мов (МЛА), Американської Асоціяції Вчителів Слов'янських і Сх.-Европейських Мов (ААТСЕЕЛ з окремою українською секцією), Американського Назвознавчого Товариства (АНС), Американського Діялектологічного Товариства (АДС) й ін. відбудеться в Вашингтоні, Д. К., в готелях „Мейфлавер", „Статлер" і ін. а частково в приміщеннях деяких вашинґтонських університетів.

В програмі з'їздів є передусім доповіді й дискусії на біжучі науково-дослідні чи науково-педагогічні теми. Щоб попасти на програму, треба заздалегідь зголоситися до керівника відповідної групи з темою доповіді. Тоді вона буде надрукована в програмі з'їзду з означенням місця й часу. В дискусії можна приймати участь після доповіді. У з'їздах, конференціях і нарадах можуть брати участь, крім членів, і гості, що зареєструються в секретаріяті з'їзду. Від минулого року почали практикувати на з'їзді МЛА посередничання в праці. Відповідні кандидати реєструються наперед у секретаріяті й голосяться до голов департаментів з різних університетів для обговорення умов праці тощо.

Як бачимо, з'їзди мають, крім наукової, і практичну вартість. Це останнє помітне, зокрема, в сфері ознайомлювання членів конвенцій із новими виданнями, новими технічними засобами навчання мов та ін. Для цієї цілі американські видавці й продавці влаштовують показові виставки своїх нових видань, нав'язують контакти з майбутніми авторами, приймають замовлення на книжки й журнали, роздають проспекти. Користь із того і для видавців чи книгарів і для зацікавлених відборців.

Немає сумніву, що як наукова, так і практична сторона з'їздів має свої додатні сторони, й тому треба б нею більше поцікавитися українським ученим та видавництвам.

Відвідуючи майже кожну конвенцію з 1950 р., підписаний мав змогу ствердити досить задовільну участь українських спеціялістів у програмах конвенцій. Можна в загальному ствердити, що ступнево зникають упередження до українських учених, що їх викликали були деякі наші науковці. Найкращим доказом цього було обрання двох українських славістів на минулорічному з'їзді в Шикаґо до керівних органів МЛА й АНС. Це вперше в історії цих з'їздів українці ввійшли в склад президії окремих груп, чи як члени комітетів.

Та крім цих наскрізь позитивних здобутків, є деякі недоліки. Основний недолік — це неспівмірність наших можливостей до фактичної участи в цих конвенціях. Чи через брак фондів, чи через незнання мови, чи з може якихось інших причин, тільки нечисленні з-поміж наших славістів і україністів беруть участь у праці з'їздів. Цю справу треба б рішуче поставити на порядок дня нашим громадським, а передусім науковим установам: УВАН, НТШ, УТІ.

З інших справ можна видвигнути справу української репрезентації на книжковому ринку. Добре було б, щоб наші видавництва й книгарні зговорилися й зорганізували один репрезентативний український кіоск із новою українською книжковою продукцією, головно в ділянці мови, літератури, фольклору тощо. Думаємо, що це принесло б користь не тільки для української справи, але могло б дати зиск самим видавцям і книгарям: можна б продати не одне видання, чи хоч би дістати замовлення на нього.

Як уже згадано, в з'їздах можуть брати участь як гості і не-члени поодиноких асоціяцій. Думаємо, що на цьогорічних конвенціях у Вашинґтоні візьмуть участь у такому характері місцеві українські інтелектуали й робітники пера. Це, зокрема, відноситься до участи в працях української секції ААТСЕЕЛ, збори якої світили звичайно пусткою на залі.

Д-р Яр. Рудницький

ОПАДАЄ ВИШНЕВИЙ ЦВІТ

Опадає вишневий цвіт
під вагою студених краплин...
Передати б тобі привіт,
та навряд чи потрібен він.

Позаносила повінь мости,
похилила травй роса...
Передати б тобі листи,
та боюся їх написать.

Бо у тебе очі хисткі,
і непевний у тебе сміх...
На землі лежать пелюстки,
що дощі позбивали їх.

ЛІНА КОСТЕНКО

А. Василишин

В ЕВРОПІ НА ВАКАЦІЯХ

(2)

II

Після більш як тригодинної їзди вузькими і доволі крутими дорогами добрели ми до містечка Бавмгольдер в провінції Пфальц. Старе, невеличке містечко із кількома тисячами населення, в горбоватій околиці, де на узбіччях горбів, особливо ближче ріки Мозель, росте чудовий виноград, джерело славного мозельського вина. На горбах стоять численні свідки давніх віків, середньовічні лицарські замки. Коло невеличкого Бавмгольдеру з його старими, почорнілими домиками побудували американці окреме своє, доволі велике місто з солідними мурованими 3- і 4-поверховими кам'яницями і казармами, барами і т. п. Не бракує тут і військового шпиталя, а яких 10 км. далі побудовано другий, далеко більший.

Не знаю докладно, з чого жили мешканці Бавмгольдеру й околиці перед приходом американців і з чого житимуть колись. Правдоподібно з хліборобства, бо промислу тут не видно. Сьогодні більшість з них працюють в американців.

Сам Бавмгольдер назагал малоцікавий, зате дальші околиці дуже мальовничі. Нагадуються альпійські красвиди. Ми використали нечисленні, на жаль, погідні дні і виїздили в околицю. Зараз у перших днях мого побуту відвідали ми містечко Берикастель над р. Мозель із старинним замком на горі. В його подвір'ї зайшли ми до ресторану, де роїлося від туристів. В кілька днів пізніше були ми в другому подібному замку в Ліхтенберґу. Там так само застали повно туристів не тільки німецьких, але й шведських, данських, французьких і інших.

Я довідалася, що тут в одної американської родини має працювати якась українка. Я була цікава, чи не буде це дружина одного нашого знайомого з Ню Йорку, що її не пускають до ЗДА, де вже від кількох років живуть її чоловік і діти, бо у неї нездорові легені. Але мені подали телефонічно якесь інше, в англійській вимові здеформоване, прізвище. Яке ж було моє здивування, коли в яку годину пізніше стала переді мною українка, пані Г., яка жила колись в таборі „Орлик" у Берхтесґадені. Ми не були знайомі, але вона дуже втішилася, як почула українську мову. З радости схопила мою руку і довго тулила її до своїх грудей. А потім сіла і розговорилася. Невишуканими словами розповіла мені свою тиху, але глибоку трагедію. Вибиралася перед 7-ми роками з чоловіком і донечкою до Америки. Але на Функкасерне в Мюнхені чоловіка з дитиною комісія пустила, а її затримала через плями на легенях. Чоловік з дитиною поїхав, а вона залишилась. І скільки вже разів вона пізніше не ставала перед комісією, все ті прокляті плями. Зразу писав до неї чоловік і навіть присилав дещо, а там і замовк. Згодом довідалася вона посередньою дорогою, що він віддав дитину до сиротинця, а сам одружився. Ще пізніше мав хтось писати до неї, що він „продав" дитину, а сам живе десь в околиці Ню Йорку з другою. А вона дісталася аж сюди на працю до одної американської родини, сама-одна в чужій чужині і так пхає свою життьову тачку.

Довго ще говорила про розбите своє родинне щастя, довго лебеділа-жалувалася бідна, безталанна п. Г., а вкінці розпрощалася, обіцяючи заглянути ще до мене. Але чомусь не дотримала своєї обітниці і я її більше не бачила. Я не могла її потішити, ані заспокоїти, бо не знаю, чи і на скільки її інформації вірні. Може воно не зовсім так, як хтось її поінформував. А може п. Г., прочитає випадково цей мій репортаж, послухає її голосу і напише до неї хоч кілька слів. Адже це мати його дитини!

III

Користаючи з того, що син дістав тритижневу відпустку, вибралися ми в довшу прогулянку до Берхтесґадену, де ми прожили колись три роки в українському таборі „Орлик". Як там тепер виглядає? Чи є ще хто з наших? Як живуть і що роблять? Такі думки і згадка, що я ще раз побачу ті чудові околиці, ту квітисту, затишну берхтесґаденську долину, оточену ланцюгом високих скелястих гір, з вічним снігом на їх шпилях, не давали мені заснути. Ми виїхали з Бавмгольдеру о 8 год. рано, а на 6 год. вечором були вже в Берхтесґадені. Коли відрахувати дві години, що ми їх провели в придорожному американському ресторані, де з'їли обід, відпочили і поповнили запас бензини, то ми переїхали цілу Німеччину впоперек, себто майже від французької аж до австрійської границі в 8-ми годинах. Можемо це завдячити не так добрій машині, як радше знаменитій автостраді, яка в нічому не уступає американським гайвеям. Рух на німецьких автострадах може дещо менший, як на американських гайвеях, але переважають нові машини. Тут годиться зазначити, що німці їздять досить необережно і тому, коли йде про автомобілеві катастрофи, то Німеччина займає перше місце в світі. Скоро, немов у калейдоскопі, мигнули перед нами Кайзерслявтерн, Мангайм, Гайдельберґ, Карльсруге, Штуттґарт, Ульм, Авґсбурґ, Мюнхен, Розенгайм, Райхенгаль. Автострада — велика річ. Вона помагає поконувати простори. Але і тут є „але". Якби не вона, ми були б бодай поверховно оглянули ці міста. А так прийшлося вдоволитися самими написами на придорожних таблицях і видами з далекої перспективи. В Райхенгалі виразно відчули ми зиму, коли повною груддю відітхнули бальсамічним альпійським повітрям. А коли по дорозі з Райхенгалю до Берхтесґадену побачила я праворуч „нашу" стару знайому — „Сплячу Відьму", то в пам'яті стали виринати спомини з недавніх кількох може не завжди щасливих, але бодай багатих в сподівання років, що їх ми прожили в тих прекрасних горах. Переїздимо через Бішофсвізен, куди ми так часто ходили на гриби. Хмари дещо розступилися, а з них показався нашим очам могутній Вацман і його гордопишна „подруга" Вацманова, яка стільки жертв забрала з рядів одчайдушних туристів, між ними й українців.

В. Січинський

ПІД СОНЦЕМ ПОДІЛЛЯ

З нагоди 50-річного ювілею літературно-публіцистичної і громадської діяльности проф. Віктора Приходька

Мабуть жадний інший заголовок, чи то зміст, статті не буде такий відповідний і „змістовний", як оцей — перейнятий з назви книжки самого ювілята, яка принесла йому незвичайну і заслужену популярність між широкими колами українського громадянства. Одначе заслуги проф. В. Приходька значно перевищують літературно - журналістичні досягнення. Про це останнє відомо ширшому громадянству дуже мало е то головно через незвичайну скромність самого ювілята. Досить сказати, що ближчим приятелям взяло багато труду переконати В. Приходька, щоб він „погодився" з фактом його ювілею та подав якісь головніші дати зі свого життя і діяльности.

В цій короткій статті тяжко окреслити з „енциклопедичною" всесторонністю багатогранну діяльність ювілята, тому відмітимо лише найбільш яскраві моменти.

В. Приходько народився 31 січня 1886 року в с. Княжполі, Кам'янецького повіту на Поділлі, в родині фахового садівника — Кондрата Приходька. Згодом родина переїхала до Кам'янця, де батько був головним садівником при міській управі. Хто бував у Кам'янці — не міг налюбуватися широким перстенем парків, що оточував ціле місто та квітами по окремих парках. Тепер ці парки мають назву Державних ботанічних садів — і все це є заслугою, головно, К. Приходька.

Віктор Приходько скінчив народну школу в Ярмолинцях, Духовну школу в Приворотті і Духовну Семінарію в Кам'янці — себто всі ті подільські школи, де ще найбільше і найдовше панував український дух і бурсацький побут старих українських шкіл. Високу освіту здобув В. П. на юридичному факультеті Університетів у Дорпаті і Києві, який закінчив у 1912 році.

Дуже рано розпочав В. П. свою журналістичну діяльність, коли в 1906 році опублікував свою розвідку „О лубочной литературе" для часопису „Православна Подолія", що його редагував відомий історик Поділля Є. Сіцінський. Ця тема мала особливо-важливе значення для з'ясовання питання, яку „літературу" читає подільський селянин, розповсюджувану московськими „лубочними" видавцями на українських ярмарках! Цю свою працю використав В. П. під час своєї незвичайно відданої та інтенсивної діяльности в подільській „Просвіті" в роках 1905—1914, коли, за його ініціятивою, „Просвіта" відкрила свої кіоски на кам'янецьких та інших ярмарках і там продавала українські книжки, які викликали сенсацію і попит поміж ярмарковими покупцями. Звичайно це не подобалося російській адміністрації і В. Приходька обвинувачували „в протидержавній таємній організації". „На щастя справа закінчилася трьома тижнями слідчої тюрми", як писав „обвинувачений". Інша, цікава розвідка В. П. мала заголовок „Непевні елементи в українстві", яка пригодилася б і тепер... Не дурно ж україножерний часопис „Новое Тремя" в Петербурзі зареагував на неї цілим рядом фейлетонів.

В 1909 р. В. П. був відпоручником подільської „Просвіти" на Просвітно-економічнім конгресі „Просвіт" у Львові, де встановив зв'язки з цілим рядом галицьких просвітних діячів. В роках 1912-1917 працював, як судовий слідчий Подільського окружного суду і водночас був секретарем часопису „Економическая жизнь Подолія", що його видавало Подільське Земство.

З вибухом революції, в квітні 1917 р., запрошено В. П. на посаду завідуючого відділом Народної Освіти Подільського Земства. На цьому відповідальному пості, разом з членом Губ. Управи С. Іваницьким, В. Приходько виконав величезну працю для українізації шкільництва на Поділлі, що нараховувало 4 мільйони населення. Праця та переводилася незвичайними темпами, так, що вже восени того ж року всі школи були українізовані та забезпечені українськими підручниками. Ще більшу діяльність і незвичайні здібності виявив В. П., коли в 1918 і 1919 роках був обраний головою Подільського Земства, себто місцевого самоврядування на нових демократичних основах. Молодий 32-річний голова Земства виявив таку безприкладну організаційну всебічність, що праця Земства засягала буквально до всіх галузів народного життя — культурного, господарського і політичного. І коли уряд й армія Української Народної Республіки мали можливість довший час затриматися й оборонятися проти московсько - большевицької інвазії, то це в першу чергу залежало від упорядкованости земського життя Поділля, в чому, безсумнівно, велика заслуга саме нашого ювілята. Ще треба відмітити, що в самому Кам'янці протягом 1917-1920 рр., під час українського уряду, не було жадного заворушення чи непорядку і це також, поруч з працею місцевої адміністрації, залежало від упорядковости праці Управи Земства.

Перебуваючи на еміграції від осени 1920 року, В. Приходько, не зважаючи на загальний підупад державнотворчої праці, був ентузіястом організаційно - громадської праці на тих територіях України, які ще залишалися поза межами Совєтів, а також на еміграції. Він вперше висунув ідею національного податку й Українського Національного Конгресу. Цікаво також, що В. П. звернув пильну увагу на американську літературу з ділянки економіки і підприємчивости. Не в ЗДА і не в Канаді, а саме у Львові, заходом В. Приходька, вийшли в світ переклади Г. Кассона „16 засад чоловіка інтересу" (1927) і О. Мардена „Воля і успіх" (1930).

З численних його журналістичних статтей, особливої слави здобули у читачів його мемуари, написані незвичайно живо і цікаво, завжди наповнені теплим чуттям і симпатією до людей праці, обов'язку і пильности. Найбільшої популярности здобула його книга спогадів „Під сонцем Поділля", що витримала два видання 1927 і 1947 років. Треба відмітити, що не зважаючи на територіяльну обмеженість цих спогадів, вони захоплюють читача зо всіх українських земель.

В 1929 р. В. Приходько написав розвідку під заголовком „Українська визвольна акція, її організація і програма" (коло 120 стор. машин. друку), яку представив до „міродайних" чинників української еміграції. Але, як у нас часто буває, на неї звернули мінімальну увагу. Натомість зацікавились нею совєтські амбасадори і фотокопія з рукопису, в таємничий спосіб, попала у руки Москви. А саме в тій розвідці були обґрунтовані і розроблені питання Всеукраїнського Національного конгресу і національного податку!

Багато праці поклав ювілят також для популяризації і фінансової підтримки Української Господарської Академії і згодом Технічно - Господарського Інституту в Чехословаччині, де був лектором і доцентом. Його габілітаційна праця теж була незвичайна своєю тематикою: „Плянування міст і поселень".

Ювілят має виготовлену до друку книжку спогадів, коло 15 аркушів друку. Мала частина тих спогадів друкувалася в часописах „Українські Вісті", „Свобода", „Час" та інш., і вже з тих уривків ми знаємо з якою майстерністю ювілят пише свої літературно - мемуарійні твори.

Теперішня щоденна важка і наполеглива праця ювілята в Українському Конґресовому Комітеті Америки та інших громадських і культурних організаціях, проходить на наших очах і тепер не час робити її оцінки. Ювілят не виступає прилюдно, на мітінгах з грімкими і красними промовами, не добивається „передових становищ". Але його щоденна праця повна ініціятиви, і вдумливих проєктів великого і широкого стилю.

Д-р Іван Лисяк-Рудницький

НОВА ПУБЛІКАЦІЯ ПРО ЗАКАРПАТТЯ

У видавництві Карпатського Голосу, „квартальника американських русинів (українців)", появилася нова книжка Юрія Боржави, **Від Угорської Руси до Карпатської України** (Филаделфія -956, ст. 56). З передмови Миколи Вайди, а також з інформацій, що їх принесло останнє число Карпатського Голосу (річник VII, ч. 3-4) довідуємося, що „Юрій Боржава" це псевдонім священика-закарпатця, що прибув до ЗДА по останній війні.

Як каже передмова, „книжечка написана для таких зневірених синів нашого народу, карпатських русинів, що живуть в Америці та належать переважно до Питсбурзької епархії й не бачили великого розквіту життя своїх рідних братів дома та не потраплять вжитися в їх душу". Автор хоче показати, що перемога новітнього українства на Закарпатті була вислідом природного розвитку та підйому цього віками пригнобленого народу та що прийняття нової національної назви, „Україна", „українець", не було відступством від рідних руських традицій, як це у здезорганізованих американських карпатців старої іміграції вмовляють їхні лідери.

В початкових розділах книжки мова йде про походження закарпатських русинів та про їхні старі зв'язки з Київською та Галицько - Волинською державами. Потім автор говорить про мадяризацію інтеліґенції (греко - католицького духовенства) та про русофільську течію 19-го ст. Найобширніший розділ присвячений міжвоєнній добі, характеристиці тодішнього чехословацького режиму та світлому процесові національного відродження, що його Закарпаття пережило в рр. 1919-1938. Для цього розділу проф. Августин Штефан написав цінні доповнення про шкільництво, громадські організації та пресу. Кінцева частина, що в ній пробиваються автобіографічні нотки, присвячена незабутнім подіям драматичного періоду 1938-39 року, коли завершився процес національного оформлення Закарпаття: боротьба за здійснення автономії, Віденський арбітраж, розвал і компромітація мадяро- й москвофільських груп, досягнення автономного уряду з о. Августином Волошином на чолі та останні конфлікти з чехами, вибори до краєвого сойму та врешті пам'ятні березневі дні — кінець Чехословаччини, мадярська інвазія, проголошення самостійности Карпатської України й оборона рідної землі Карпатською Січчю... Автор кінчає свою книжку словами, що „кров геройських лицарів карпатської української армії назавжди вписала ім'я Закарпаття в історію Української Держави — й того не може вже змінити ніхто на світі".

В загальному книжка Ю. Боржави зовсім відповідає своїм виховно - інформаційним завданням. Вона написана речево, а при цьому з теплим почуттям. Стиль гладкий і вказує на літературний хист автора. Приємне враження викликує теж чепурне зверхнє оформлення. Тільки фотографія А. Волошина, мабуть зроблена зі старої кліші, не вийшла чітко. Видавництву „Карпатського Голосу", що вже раніше випустило гарну книжечку про великого пробудника Закарпаття, О. Духновича, належиться признання за його корисну діяльність. Треба б тільки побажати, щоб „Від Угорської Руси до Карпатської України" дійшло до рук того читача, для якого вона призначена.

В історичній частині праці ми завважили кілька тверджень сумнівної наукової стійкости. Можливо, що в безпретенсійній, популяризаційній публікації до цього не слід прив'язувати надто великої ваги. Проте хочемо спростувати одне таке помилкове місце. Отож наш автор цитує, за урядовим листуванням Чину Єзуїтів з половини 17 ст., фразу про „Мукачівську Україну". В контексті книжки це викликує в читача невірне враження, що йде тут про стару національну назву Закарпаття, ідентичну з нашою сучасною. А тим часом в даному випадку слово „україна" (з малої літери!), чи радше „украйна", — бо так треба правильно транскрибувати латинський термін згаданої цитати, — вжито замість більше поширеного однозначного слова „крайна", добре засвідченого в документах та живого в закарпатських говорах аж до останнього часу. В сучасності „крайною" називають деякі підгірські околиці в західній частині Карпатської України, а їх мешканці відомі як „крайняни". У 17 ст. під „крайною" звичайно розуміли т. зв. „домінію" (себто великий земельний маєток, лятифундію), чи пак адміністративну округу, що на них розподілялися більші домінії. „Русини Мукачівської украйни", що про них іде мова у згаданій цитаті, це, очевидно, „русини Мукачівської домінії", що зараховувалася до найобширніших в цілій Угорщині. В тому часі належала вона родині Ракоціїв, семигородських князів, прославлених борців за кальвінізм та за вольності угорського шляхетства, непримиренних ворогів Габсбурґів та католицької контрреформації. Ракоції відіграли теж велику ролю в Карпато-українській історії, зокрема в конфлікті між унійською та православною течіями у другій половині 17 ст. Русини приймали видатну участь в війнах і повстаннях Ракоціїв. Повертаючися до слова „крайна", то щодо його походження існують в науковій літературі дві теорії. Одну розвинув перед сто роками австрійсько-німецький учений І. Г. Відерман, автор першої критичної монографії про Закарпаття, яка й досі ще не втратила своєї вартости. Відерманн звернув увагу на те, що в середньовіччі через територію карпатського підгір'я проходила смуга пограничних оборонних засік і укріплень Угорського королівства, згадувана в літописах як „мархія Рутенорум" — „руська мархія". На думку Відерманна, „крайна" це точний відповідник латинського слова „мархія". Поняття „крайни" законсервувалося й після того, коли система пограничних засік, що виявила свою непридатність під час великого татарського наїзду 13 ст., занепала. В 1920-тих рр. відомий російський дослідник Закарпаття, О. Петров, заперечив думку Відерманна. Петров зв'язує поняття „крайни" з волоською (румунською) колонізацією 14—16 вв. „Крайна" це група сіл заснованих на т. зв. волоському праві та наділених своєрідною громадською самоуправою. — Хоч питання про походження слова доводиться ще вважати відкритим, але у всякому разі ясно, що „крайна", чи „украйна", у старі часи ніколи не було загальною назвою закарпатських русинів.

Вже цей один приклад, — а з книжки Юрія Боржави ми могли б навести ще й інші, — свідчить про це, що в популяризаційній праці складні проблеми мусять підлягати надмірному упрощенню. В наших умовинах тяжко від людей вимагати, щоб вони писали фундаментальні наукові монографії. Ми мусимо авторові обговорюваної книжки та видавництву „Карпатського Голосу" сказати спасибі й за те, що вони роблять, служачи своїй тіснішій батьківщині та загальній українській справі серед не раз таки зовсім мало відрадних умов... Але хочемо скористати з тієї нагоди, щоб висловити одну суґестію: Гурт громадян з Карпатської України, яким дорогі ті ідеали, що їх обстоює у своїй книжці Ю. Боржава, зробили б велике діло, коли б подбали про те, щоб різні моменти недавнього минулого Закарпаття зафіксувати якщо не в наукових монографіях, то бодай у спогадах учасників і самовидців. Таким чином не тільки для майбутніх дослідників був би збережений матеріял великої цінности, але й уже сьогодні наша громадськість дістала б про різні питання та епізоди значно точніше уявлення, ніж це можемо мати на основі публіцистичних загальників.

Історія Закарпаття за останнє тридцятьп'ятьліття надзвичайно барвиста. В цій малій країні зударялися та перехрещувалися ідеї та інтереси, що немов у зменшуючому дзеркалі відбивали майже всі фактори та течії, чинні в Середній та Східній Европі. Крім цього, якщо йде про внутрішню еволюцію Закарпаття, воно пройшло у прискореному темпі за одне покоління розвиток, що в основних українських землях розтягнувся був приблизно на одне століття. Ось що в передмові п. Вайда каже про формування національного світогляду Ю. Боржави: „Автор цієї книжечки, вихований у мадярських, а потім у москвофільських школах, колись і сам був одним із таких зневірених русинів і довший час уперто задивлявся то на Будапешт, то на Москву." Далі знаходимо інтересну інформацію, що на шлях модерного українства напровадило Юрія Боржаву читання та передумування творів російських і мадярських істориків - фахівців, які переконали його в тому, що підкарпатські русини „є дітьми великої Київської Руси-України". Духова еволюція Ю. Боржави була до деякої міри типовою для його покоління. Ми б щиро вітали, коли б якийсь член того покоління, — або й сам Ю. Боржава, що володіє талановитим пером, — дав свою „громадянську автобіографію", що в ній була б змальована духова ситуація закарпатської молоді в міжвоєнній добі, різні впливи, що ішли з мадярської, московської та чеської сторони, та етапи, що ними поступало формування національної свідомости.

Таких тем, що їх було б варто опрацювати мемуарним способом, є більше. Назвім декілька. От хоч би питання про характер чехословацького режиму на Закарпатті. Про це доводиться чувати досить суперечні опінії. З одного боку несуться жалі та докори (невиконання зобов'язань щодо автономії, насаджування москвофільства тощо), а з другого боку признання, що чеська адміністрація таки чимало добра зробила для розвитку Карпатської України. Точна відповідь тут неможлива без дослідів у місцевих та празьких архівах. А все ж уже сьогодні багато світла було б кинено на цю проблему, коли б у формі спогадів зовсім речево проаналізував її хтось з наших громадян, що в міжвоєнній добі стояли на Закарпатті близько до адміністрації та політичного життя.

Якщо ми не знаємо всестороннього історії чехословацького режиму, то інформації про роки поновного мадярського панування, 1939-1944, таки вже зовсім незадовільні. Не вистачає тут у газетній статті кинути фразу про „терор і звірства мадярської азіятської орди". Звірства безумовно були (й їх теж треба б зафіксувати подрібно з пам'яті тих людей, що про це можуть щось сказати конкретно), але мадярський режим не обмежувався тільки до репресивних заходів. Угорський уряд робив на Закарпатті теж деякі спроби „конструктивної політики". Продовжувало існувати якесь місцеве шкільництво, преса, церковне та культурне життя. Кажуть, що в кінцевій фазі війни мадярські офіційні чинники буцімто навіть зачали шукати контактів з „народовецькими" (себто свідомоукраїнськими) колами закарпатського громадянства.

Або така тема, як участь карпатських українців в чехословацьких закордонних збройних силах. Кажуть, що армія під командуванням ген. Свободи, сформована на совєтській території, склададалася на 80% з українського елементу. Якщо не помиляємося, деякі колишні комбатанти цієї армії тепер перебувають на Заході, але здається, що ще ніхто з них не попробував описати своїх переживань і спостережень.

А втім цьому не можна дивуватися. Люди зайняті щоденними турботами й не надто охочі до писання, коли не мають до цього відповідної спонуки. Саме тому ми гадаємо, що цією справою могло б зацікавитися видавництво „Карпатського Голосу". Маючи в перегляді своїх земляків, що живуть у західних країнах, воно могло б звернутися до тих з-поміж них, що особливо добре поінформовані про різні глави найновішої історії Карпатської України та заохотити їх до зладження коротших чи довших мемуарних записок, що згодом появлялись би і друком. Це дало б не тільки прямий ефект у виді виховного впливу на стару закарпатську колонію в ЗДА (оскільки вона ще взагалі хвилюється долею Старого Краю та не розчинилися у процесі американізації), але також зберегло б від забуття цінний матеріял для дослідників, а може і для ширших кіл прийдешніх читачів на рідній землі.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Джерзі Ситі, Н. Дж.

Громада будує Народний Дім.

Місцева Громада будує Український Народний Дім! Це черговий із творчих, конструктивних починів українців в цій країні. Як повідомлено вже в часописах, місто Джерзі Ситі викупило давній наш Народний Дім, бо йому потрібна була площа під нові міські проєкти. Ширші сходини української громади з Джерзі Ситі рішили з початком цього року, що неможливо залишатись без власного Народного Дому. Приявні на тих сходинах громадяни вказували, що в нашому місті існує коло 20 різних наших організацій, а що частина з них неактивна, то в цьому велика вина — брак такого об'єднювального центру, яким має бути Народний Дім. Нема де уладжувати щорічних національних маніфестаційних концертів і академій, нема де робити аматорські театральні вистави, організації не можуть співпрацювати, молодь не має де уладжувати своїх забав і балів. Наші організації або наймають домівки і залі і платять за них солені гроші, або перестають бути активними. Словом, усі аргументи були і є за те, щоб будувати новий, ще величавіший від попереднього, власний дім, бо Джерзі Ситі, — це один із найстарших українських центрів в Америці, то не лицює йому мати будь-яку хату. Адже тут збудовано першу українську каплицю в Америці, ще в тих часах, коли годі було думати про велику церкву, — тут постав Український Народний Союз, який по нинішній день має тут свою централю, і тут є найближча до Ню Йорку велика наша громада. Тому рішено здвигнути репрезентаційний будинок коштом чверть мільйона долярів. Половиною розпоряджає вже УНДім, а другу половину треба зібрати з пожертв.

Почин дано, а чи можна буде зреалізувати його, то це вже залежить від самих громадян, від їхнього розуміння цієї справи не тільки в теорії, а й у практиці, себто — від їхнього підтримання цього благородного діла своїми грішми. Очевидно, що це надто велике діло і надто поважний тягар, щоб можна скинути його на плечі лише невеличкого гурту людей. Це спільна справа чести, амбіції і потреб цілої громади, і вся наша громада мусить спільним зусиллям довести її до кінця. Коли б кожний свідомий українець в Джерзі Ситі просвятив цьому великому ділу один тиждень своєї праці, то швидко новий прегарний Український Народний Дім в Джерзі Ситі перестав би бути мрією, а став би дійсністю!

Микола Петришин.

Клівленд, Огайо

Листопадова Академія.

Старанням Українських Злучених Організацій відбулося 4 листопада 1956 урочисте Свято Великого Зриву. Звісний вже на нашому терені хор „Дніпро" відкрив Академію „Хоралом" Садовського. Проф. Яремкевич кількома словами привітав Громаду і зі словами „надходять часи, коли до слова повинні прийти генерали", віддав голос п. генералові Павлові Шандрукові, якого зібрані гості оваційно привітали. З молодечим запалом промовець запізнав громадянство з проблемами, які нас непокоять і на нас ждуть. П. Яремкевич пригадав велике зацікавлення українською проблематикою виявлене Янагітою, б. послом японського цісаря в Польщі, в 1939 році, і представив публіці пані Йошіко Морі-Паркер, привітавши її японською мовою. Гарна доня краю хризантем, убрана в національне кімоно, віддеклямувала Богдана Лепкого „Видиш брате мій" в японськім перекладі, полонюючи серця слухачів і появою і рецитацією.

В дальшій програмі хор „Дніпро" відспівав ще чотири пісні при акомпаніяменті проф. Грушкевич. Поему „Тобі Україно" Грановського віддеклямувала п. Ірина Дубас, майстер живого слова. При фортепіяновім супроводі п. Юрія Олійника відспівав „На чужині" і „Надії" п. Володимир Боднар, якого виступи наша громада все сердечно вітає.

Від молоді виступала п. Мартуся Воляник, виховниця Фортепіянової Студії п. Яремкевич, відогравши дуже добре „Спомин" Дірана. Академія пройшла з повним успіхом.

Вшанування 70-річчя проф. Володимира Радзикевича.

Тутешня „Секція НТШ" вшанувала 70-ліття проф. Радзикевича і 48-ліття його наукової, літературної та виховної праці Святочним Засіданням, яке відбулося дня 10 листопада при участі багатьох гостей і делеґатів клівлендських установ у амбасадорській залі готелю Картер. Засідання відкрив ред. Ставничий, містоголова Секції. Він відчитав спеціяльне благословенство, надіслане Святішим Отцем і привіт від Архиєпископа Вучка. Проф. Голембійовський виголосив реферат про літературну діяльність Ювілята, по чім відчитано привіти з усіх кінців світу (Австралії, Европи і т. д.). Після засідання відбувся бенкет, улаштований заходом товариств „Учительська Громада" і „Рідна Школа", на якім складали свої побажання делеґати.

С. Р.

● **Англійський прем'єр** Антоні Іден, який перепрацювавшись і захворівши у зв'язку з подіями на Середньому Сході, перебуває на острові Ямайці (Джамайці) грає в тенніс із своєю дружиною, не приймає ніяких відвідувачів і не веде телефонічних розмов з членами уряду в Лондоні. Тим часом уряд і Консервативна партія, яку він очолює, переживають найгіршу кризу за останні десятиріччя.

● **Єгипетський уряд** заперечив, начебто з Єгипту виганяють всіх без вийнятку жидів, англійців і французів. Виганяють, мовляв, тільки „ворогів єгипетського народу". Головний жидівський рабін в Єгипті, Хаїм Нагум, заперечив, начебто він зрікався свого звання на знак протесту проти переслідування жидів, яких в Єгипті є до 100,000.

● **Група депортованих** до Італії з Америки обманців, пачкарів наркотиків й іншої кримінальної „сметанки" італійського походження, вислала президентові Айзенгаверові „ґратуляції" з приводу його вибору і просьбу дозволити вернутися до ЗДА. В Італії, мовляв, їм дуже важко жити, бо їх тримають під повсякчасною контролею поліції, а в Америці — „легше".

Український Літературно Мистецький Клюб

Літературно-Мистецький Клюб в Ню Йорку влаштовує у п'ятницю 7 грудня 1956 р. з нагоди 25-ліття сценічної праці артиста Анатоля Радванського Вечір Театральних споминів. Участь беруть Клавдія Кемпе-Гош, Богдан Паздрій та Іван Гош. До участи в програмі запрошений також відомий Юзько Калафатюк. Акомпаніює Зоя Маркович. Початок о год. 8 вечора.

Бл. п. Марта Візерканюк-Терлецька

(Посмертна згадка)

Коли від українського громадянства відходить на вічний спочинок якась старша віком заслужена особистість, нам всім українцям стає жалко і боляче від того, хоч би і це особисто була нам незнайома людина. Кажемо: український нарід поніс нову болючу втрату! Що ж казати про це, як від українського громадянства з Волі Всевишнього відпаде людина в силі віку, якраз посеред шляху її творчих задумів, людина, яка своєю пильною працею могла принести користь і славу для українського народу.

Так 24 жовтня відійшла від нас навіки Марія Марта з дому Терлецька Візерканюк, магістер фармації, асистентка проф. д-ра Ді Меіо відділу біохемії і ензимології при Джеферсон Медікал Каледж, (рісерч), Филаделфія. Народилася Покійна 14 жовтня 1913 р. в Коломиї, як дочка священичої сім'ї. Народну освіту закінчила в Станиславові і там же вступила до Приватної Жіночої Гімназії УПТ „Рідна Школа" за директури сл. пам'яти Никифора Даниша. Як одна з найвизначніших учениць господаря кляси і тодішнього директора д-ра Маркіяна Терлецького, зложила іспит зрілости перед державною комісією (бо тоді вперше польська шкільна влада відібрала за „антипаньствову дзялальносьць" цій визначній українській гімназії право прилюдности) в 1931 р. Закінчивши середню освіту, була однією з небагатьох дівчат, які мали змогу й аспірації продовжувати дальші студії — вступила до 3-річної фахової школи „Труд" у Львові, на те, щоб з належною підготовкою передавати своє знання і працю для українського сільського жіноцтва. І дійсно по закінченні „Труду" стала учителькою сільськогосподарської школи в Шибалині біля Бережан. В 1937 р. виходить заміж за мґр. фармації Володимира Візерканюка, який був власником аптеки в Тартакові і там працювала разом з ним в аптеці. Коли за часів німецької окупації аптека погоріла, Візерканюки перенеслися до Львова, а пок. Марта зараз почала студіювати фармацію. У Відні зностріфікувала фармацевтичний диплом і по закінченні всіх зв'язаних з цим формальностей переїхала до ЗДА та поселилася у Филаделфії. Незабаром вдалось їй одержати працю в Джеферсон Медікал Каледж при боці проф. д-ра Ді Меіо. Цей визначний професор дуже любив і цінив пильну працю, здібності та прикмети характеру пок. Марти і покладав на неї великі надії. Видрукував в місцевих наукових журналах 5 її наукових праць, з чого дві вийшли окремими брошурками. Недовго до її смерти, розказувала Покійна, що професор вибирається десь на довший виїзд, залишаючи їй відповідальні завдання, продовжувати його досліди, що мають стати підставою дуже визначної наукової праці. Журилася, що здоров'я їй не дописує. Ніхто не думав, що недуга її смертельна. І так тихо та непомітно відійшла від нас на завжди ця надзвичайно приємна, добра, жертвенна, незабутня шкільна товаришка, скромна, культурна і вартісна жінка, яких так дуже потребує наша суспільність!

На Рідних Землях, кристалізувався її характер, якраз у тій добі, коли ідеалом молодої дівчини були не забави, танки, сукні, а щоденна праця для піднесення рівня освіти українського жіноцтва.

Хай же ця земля, що прийняла її до себе, буде їй легкою!

Я. К.

ПРАЦЯ ДЛЯ МОЛОДІ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ціональний. Річ в тім, що навіть ті Відділи Українського Конгресового Комітету, що переводять збірку, не можуть охопити усіх громадян даної місцевости. Не вистачає на те у них сил. Наслідок той, що дуже багато українських громадян з року на рік залишаються поза рамками українських акцій та впливів. При своїй інертності та обтяженні буденними справами, вони помалу взагалі відходять від українського життя і, властиво, затрачуються, як українські громадяни.

Ось тут українська молодь, якої є подостатком у всіх наших точках розселення, могла б виконати велику службу охоплення збіркою усіх громадян українського роду.

До цього треба додати, що вся ця робота зовсім не була б для молоді обтяжлива. При добрій організації справи, — велика участь молоді та доцільний розподіл поселення на райони та вулиці, — збірка могла б забрати лише кілька вечорів чи святочних днів. А, між тим, наслідки були б безперечні і значення їх було б загальнонаціональне.

Тож в цей тривожний і відповідальний час нашим гаслом і програмою має бути — громадна участь української молоді в загальнонаціональній праці.

Відділи Українського Конгресового Комітету на місцях повинні перебрати в цій справі ініціятиву, а треба сподіватись, що молодь радо дасть свої сили і свій запал для виконання важливого й необхідного завдання.

М. Д.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК

В останній статті п. З. Стефанова (в ч. 230) вкралися дві прикрі помилки: замість 5,200 кораблів, надруковано 5,200 долярів (в розділі В-м фльота). В розділі „Повітряні війська": „Теперішній стан 950 тисяч, в тому числі 35 тис. старшин". Має бути 135 тис. старшин.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

З УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛЯТЕЛІЇ

НОВИЙ ПІДРУЧНИК УКРАЇНСЬКИХ ДЕРЖАВНИХ МАРОК

Dr. Seichter. Sonder-Katalog Ukraine. Freimarken und Ganzsachen der Ukraine. 1918/20. 1956. Preis $1.50. Dr. Seichter. (20a) Soltau, Hann. Viktoria-Luise Strasse 7. West Germany.

Цими днями вийшло в світ нове видання Каталогу Державних марок України в жовтій обкладинці і з тризубом у вінці на ній. Останнє видання його було у 1947 році. Це вже властиво не Каталог, а підручна книжка для кожного філателіста - збирача марок України. Автор від 1918 року відомий знавець українських марок і Голова "Ukraine Philatelisten Verband" в Німеччині. Це нове видання вже охоплює не тільки самі державні марки України, але й повістки її. Видання її ще раз засвідчує, як глибоко у світі опрацьовують історію марок України і то переважно не-українці і якого поважною сторінкою загальної культури є українська філателія. Після статистичних даних про Україну, на стор. 8—9 знаходимо карту Української Держави в її границях 1918 року, поділену на Поштово-Телеграфні Округи, а саме на найбільшу Київську, а потім Харківську, Полтавську, Катеринославську, Одеську і Подільську. Далі подана „Поштова тарифа 1918/1919 рр.", загальні Державні видання: так звані „шагівки", марка за 20 гривень, тимчасові державні поштові марки 1919 р.. Курієрсько-Польова пошта 1920 року, Віденське видання 1920 року від 1 гривни до 200 гривень, польська окупація у Ковлі. Дуже цікаві німі поштові штемпелі на українських марках - залишки першої світової війни, а також поштові штемпелі б. рос. польових пошт (остання справа потребує ще студій), далі різні філателістичні і фантазійні видання укр. марок. Після того книжка переходить до спису самих складних українських державних марок, а саме російських з надруками тризубів, де даний надзвичайно систематичний і фаховий розгляд цих надруків (виразних і не-виразних) по всіх 6 Поштово-Телеграфних Округах Української Держави.

В книжці знайдено аж 311 тризубів. Останнє показує, яка цікава робота над українськими тризубами на марках також на еміграції, бо це буде праця на рідному полі, хоч і поза межами Держави. Від стор. 84 подані місцеві видання українських марок і книжка переходить далі до Українських Державних Повісток, де в надруках на російських повістках, знайдено ще 27 тризубів. Розділом про українські поштові формулярі, поштові картки (без марок), а також повістки Українських Січових Стрільців кінчається цей солідний підручник. До чергового видання автор обіцяє додати ще Українські Державні Марки ЗОУНР і Карпатської України.

Цей підручник мусить бути у кожного українця-філателіста і філателіста - спеціяліста України тим більше, що він має таку приступну ціну, як один з половиною доляра.

Капітан-Лейтенант Фльоти Р. Шрамченко.

ЗАМІТКИ ДО ХРОНІКИ

„ОБОРОНА ЗАМОСТЯ"

Цими днями закінчується друком чергова публікація Українського Воєнно - Історичного Інституту в Торонті під назвою „Оборона Замостя".

Це є спогади пп. старшин майора Битинського, полковника Герасименка й сотника Савченка — учасників того славетного бою в 1920 році, в якому славнозвісна 6-та Січова стрілецька дивізія армії УНР, під командуванням генерального штабу генерал - хорунжого (тоді полковника) Марка Безручка, відбила всі шалені атаки московської большевицької кінної армії Будьонного на укріплене й боронене дивізією м. Замостя.

Подію цю поляки присвоїли собі й дали їй назву „Цуд над Віслою". „Оборона Замостя" має кілька світлин учасників бою та схеми укріплень і розміщення військ обидвох воюючих сторін.

„УКРАЇНСЬКО - ЖИДІВСЬКІ ВЗАЄМИНИ В ЧАСІ РЕВОЛЮЦІЇ"

Старанням Інформаційного Бюра Української Національної Ради випущено в світ книжку в англійській мові про українсько - жидівські взаємини в роках революції й визвольної війни, автора Пігідо, під назвою: Material concerning Ukrainian Jewish Relations during the Years of the Revolution (1917-1921).

Має вона 102 сторінки, добрий папір, гарний вигляд.

ЗДА збільшують експорт нафти до Европи на 500,000 бочок денно

Вашингтон. — Уряд ЗДА одночасно повідомив з Білого Дому в Вашингтоні і з Огести, Джорджія, що ця країна почала 30-го листопада експортувати до Европи по 500.000 бочок денно нафти більше, як це було досі. Европейські дипломати вважають це рішення американського уряду за великий крок в скріпленні атлантійського союзу, бо воно сталося після того, як уряди Франції і Англії заявили, що заберуть свої війська з Єгипту. В цій країні не передбачається обмеження продажу нафтових продуктів, але внаслідок збільшеного експорту нафти до Европи може настати збільшення цін на нафтові продукти. Та це збільшення експорту нафти не заспокоїть европейського за потребування, де і надалі бракуватиме коло 25 відсотків нафти. ЗДА не можуть експортувати більшої скількости нафти до Европи, бо не мають потрібної скількости нафтоналивних кораблів.

Підложена бомба в бруклинському кіні поранила 6 осіб

Бруклин, Н. Й. — Домашнього виробу бомба експльодвала в бруклинському кіні „Парамавнт" і поранила 6 осіб із присутніх 1.500, які були в кіні. Цю бомбу підклав невідомий злочинець під сидження в задньому ряді партерових крісел. Три особи були поранені відламками бомби, а три інші потерпіли від нервового шоку. Ця бомба подібна своєю будовою до 25-ох інших бомб, які в останніх роках якийсь злочинець підкладає в публічних місцях. Останньої неділі в кіні грали „Війну і мир" за романом Л. Толстого. Директор кіна повідомив публіку, що вибухнув „фоєрверк" і після короткої перерви висвітлювання фільму продовжувалося.

ВСЯЧИНА

Як Таця Ільницька з Франції знайшла своє американське місце народження

Американські часописи повідомляють про те, як українка Таця Ільницька з Франції знайшла своє американське місце народження. Вона жила у Франції, куди її загнали воєнні події. Знала вона, як її батьки часто говорили їй, що вона народжена в ЗДА в місцевості „Мекісрак" Вона написала цю місцевість латинкою „Mikisrakt" або „Mi-Krisrake" і вислала це до американської амбасади в Парижі. Вона ще додала, що є греко-католичкою, і що їй здається, що вона народжена в Нюйоркському стейті або Ню Йорку. Писала вона і до Католицької Акції в Ню Йорку, але ні амбасада в Парижі, ні Католицька Акція не дали їй відповіді, бо не знайшли такої місцевости, яку вона подала. Тоді вона написала до посадника Ню Йорку Роберта Вагнера. Той передав її просьбу директорові статистичного бюра Карлові Л. Ергардові. Пан Ергард шукав 10 місяців, і вкінці впав на думку, що пані Таця Ільницька мусіла народитися в місцевості коло Питсбургу — яка називається по-англійськи „Mec Kees Rocks". І дійсно в українській католицькій церкві в тій місцевості знайдено в метрикальних книгах, що 19 березня 1920 року народилася Таця Ільницька. Тепер вона, як американська громадянка, має право прибути до ЗДА.

Скільки разів моргаємо очима?

Д-р Нютон К. Веслі твердить, що кожна людина пересічно коло 14 відсотків свого часу живе з закритими очима, хоч і не спить. Це залежить від того, як часто людина блимає і моргає своїми очима. Нервові люди на моргання і блимання очима витрачають аж 40 відсотків свого часу. Цікаво, що чоловіки моргають один раз щотри секунди, а жінки щочотири, це відноситься до пересічних людей під час ходу. Блимання і моргання — це рецепта, яку приписала природа, бо від цього слізьми вмивається око і одночасно відпочиває. Більшість немовлят не блимає очима аж до 9-го місяця віку.

ШВАЙЦАРСЬКИЙ СТУДЕНТ ПРО ЗДА

26-річний швайцарський студент Макс Леман промандрував цю країну вздовж і впоперек, зробивши 19,000 миль, присідаючися на авта, які затримував на шляхах при допомозі кивка великого пальця. Його оглядини ЗДА тривали шість місяців. Тепер він може порівняти ЗДА з Швайцарією. Ось це порівняння: в цій країні гірші харчі, пізніше доставляють пошту, брудніші міста і недостатньо в містах зорганізований вивіз сміття. Леман твердить, що американці в загальному не є поінформовані про закордонні справи. Та він побачив в цій країні і те, чого немає навіть в вільнолюбній Швайцарії: американці — це протилежність до европейців, які кожного підозрівають. Впродовж 6-ох місяців ніхто не питався його про особисті папери. Американці також великодушно-щедрі. Вони даром возили цього швайцарця і гостили в своїх домах, а цього не було б в Швайцарії.

Господарські Вісті

СВІТОВА ПРОДУКЦІЯ ПШЕНИЦІ НА РЕКОРДОВІЙ ВИСОТІ

Департамент рільництва повідомляє, що світова продукція пшениці в цьому році осягнула рекорд і становить 7,510,000,000 бушлів, на 130,000,000 бушлів більше як в минулому році. Збільшення продукції пшениці було в усіх частинах світу крім Европи й Австралії, де була некорисна для пшениці погода. Департамент рільництва передбачає, що світовий експорт пшениці і пшеничної муки в 1956/57 р. може виносити 1,066,000,000 бушлів. ЗДА мали б вивезти коло 415,000,000 бушлів.

УРЯД ЗДА ПІДГОТОВЛЯЄ ВИСТАВКУ В СССР

Уряд цієї країни розглядає плян виставки в Москві, де совєтські громадяни могли б побачити, як живуть американці. Про цю виставку думає департамент торгівлі, який недавно вислав свого представника разом із делегатом державного департаменту та урядовцем Інформаційної Служби ЗДА, які вели переговори з представниками совєтського уряду про площу, на якій мали б влаштувати цю виставку.

ЗБІЛЬШУЄТЬСЯ ЧИСЛО ЧИТАЧІВ КНИЖОК

Видавці українських книжок, можливо, не схочуть повірити в зміст повищого заголовка, але ми пишемо про читачів американських, а не українських книжок. Голова Крайового Комітету для Справ Книжки Джілберт В. Чепмен твердить, що число читачів американських книжок ступнево збільшується. „Більше книжок друкується, продається і позичається, як давніше, але те збільшення не йде впарі зі збільшенням населення цієї країни і економіки ЗДА". Не знаємо, чи веде хтобудь статистику виданих, проданих і випозичуваних українських книжок в цій країні, і ніхто не знає, чи можна б говорити про збільшення в цій ділянці серед українців „консументів" книжок.

ЖІНКИ ЛЮБЛЯТЬ ВИСОКО-КАЛЬОРІЙНІ ХАРЧІ

Представники департаменту рільництва вивчали харчування в деяких стейтах цієї держави і ствердили, що жінки люблять приготовляти харчі, які мають забагато кальорій, вживаючи товщів, солодкого хліба, м'яса, картопель та каш. Внаслідок цього велике число старших осіб має завелику вагу. Зате багато людей не споживає таких харчів, які мали б доволі вітамін та мінеральних солей — овочів та городини.

Читайте щоденник „Свободу"

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. — Т-во Запор. Січ, Від. 155, повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуться в неділю, 9. грудня, о 2:30 по пол., в залі Н. Дому, 760 State St. Проситься всіх членів прибути та вислухати звітів з цілорічного діловодства, яке здасть контр. комісія і урядники. Буде вибір нового уряду на рік 1957 і справа святкування 50-літнього ювілею Т-ва Січ, який припадає в березні 1957 року. Довгуючих членів проситься вирівняти свої залеглості так, щоб можна було замкнути річні рахунки без членських довгів. — І. Будняк, предс.; І. Макар, кас.; М. Чумер, секр.

КОТСВІЛ, ПА. — Відділ 248, Т-во ім. Б. Хмельницького, повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуться в неділю, 9-го грудня, зараз по Службі Божій. Контрольна комісія здасть звіт за рік 1956 і буде вибір уряду на 1957 рік. — П. Заплітний, М. Кобилянський.

ЛУДЛОВ, МАСС. — Т-во ім. І. Франка, Відд. 253 повідомляє членів, що річні збори відбудуться в неділю, 9-го грудня, о год. 1-ій по пол., в церковній залі. Проситься всіх членів явитися на збори, буде вибір нової управи на рік 1957. Проситься вирівняти свої вкладки, щоб не було потреби переписувати залеглих довгів на 1957 рік. — П. Павлів, предс.; В. Фіцик, кас.; П. Пилипів, рек секр.

СКРЕНТОН, ПА. — Т-во Над Збруча, Відд. 280, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9-го грудня, о год. 2-ій по пол., в Ukrainian Community Center, 440 Wyoming Ave. Пригадується всім членам, що це останій місяць в році, щоби постаратися заплатити свої належитости на час. — О. Запоточний, Р. Рубльовський.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Т-ва „Зоря", Відд. 69, відбудуться в суботу, 8-го грудня, о год. 8-ій веч., в залі при 33 Іст 7 вул. заля ч. 5. Просимо всіх членів прийти на збори, а довгуючих членів вирівняти свої залеглості. — М. Ликтей, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. — С-во Любов, Відд. 177, повідомляє членів, що річні збори відбудуться в неділю, 9-го грудня, о год. 1:30 по пол., в церковній залі ріг Public St. Просимо всіх членів прийти, вислухати звітів і вибрати уряд на 1957 рік. Просимо вирівняти всі свої довги найдальше до 25-го грудня. — І. Лаба, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во „Любов" Відд. 45, повідомляє своїх членів, що звичайні збори відбудуться в неділю, 9-го грудня. Просимо явитись, особливо довжників вирівняти свої вкладки, щоб можна зробити замкнення рахунків та перевести контролю. — М. Дубас, пр.; А. Гарасим, кас.; М. Сеник, секр.

СТЕЙПЛЕТОН, СТ. АЙ., Н. Й. — Б-во св. Арх. Михаїла Відд. 211, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбудуться в суботу, 8-го грудня, о год. 7:30 веч., в залі укр. кат. церкви, 35 Варен вул. Просимо всіх прийти, буде звіт уряду і контрольорів за цілий рік і буде вибір нового уряду на 1957 р. Довгуючих членів просимо вирівняти довги. Приниматиметься нових членів. Неприявні урядники і члени підлягають карі після ухвали. — П. Тіцький, предс.; П. Телешевський, кас.; Т. Соколовський, секр.

ФЕНІКСВІЛ, ПА. — Річні збори Т-ва св. Петра й Павла Відд. 321 відбудуться в неділю, 9-го грудня в параф. залі, о 1-ій год. по пол. Проситься всіх членів прийти, вплатити свої вкладки, буде вибір нової управи на 1957 р. і багато інших важних справ. — Д. Чук, секр.

ТОЛІДО, ОГАЙО. — Б-во св. о. Николая Відд. 167, повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуться в неділю, 9-го грудня, о год. 2-ій по пол., в залі де все. Просимо прибути є важні справи до полагодження, рівнож буде вибір уряду на рік 1957. — Уряд.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во „Мир", Відд. 324, повідомляє, що звичайні місячні збори відбудуться в суботу, 8-го грудня, о год. 7-ій веч. З огляду на кінець року просимо всіх членів прибути і вирівняти залеглі вкладки. — А. Горохівський, предс.; І. Струк, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Б-ва св. Ап. Петра і Павла Відд. 102 відбудуться в неділю, 9-го грудня, зараз по співаній Службі Божій в церковній залі 2280 W. 7th. — М. Декан, предс.; С. Косик, кас.; М. Бобечко, секр.

ГЕРІ, ІНД. — Відділ 100 повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбудуться в неділю, 9-го грудня, о 2-ій год. по пол., в International Institute, 15th Ave. and Madison St. Буде звіт відділового уряду і вибір нової управи на 1957 рік і багато інших справ для добра нашої організації. Позамісцевих членів проситься прислати свої вкладки перед зборами на адресу секретаря: A. Cebak, 5525 Jackson St., Gary, Ind. — Я Крук, предс.; А. Цебак, секр. В. Бровар, кас.

КЛІВЛЕНД, О. — Збори Т-ва Сокіл Відд. 336 відбудуться в неділю, 9-го грудня, о год. 1-ій по пол. Проситься всіх членів прийти і вирівняти свої вкладки в тім році, щоб не переносити довгу на новий рік. Приведіть нових членів до Т-ва Сокіл і УНСоюзу. — Управа.

ЕМБРИДЖ, ПА. — Б-во св. о. Николая Відд. 276 повідомляє, що річні збори відбудуться в неділю, 9-го грудня, о год. 2-ій по пол. Проситься усіх членів прибути на час. Буде вибір нової управи на рік 1957 рівнож є дуже важна справа до рішення, це справа хорої запомоги. По зборах буде перекуска. — Ст. Іваницький, секр.

БРИДЖПОРТ, КОНН. — Т-во Українська Січ, Відд. 59, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 8-го грудня, в УНДомі, 517 Галет вул. о год. 7:30 веч. Будуть важні справи до полагодження. Взивається всіх членів, щоб цього місяця заплатили свої вкладки на зборах, а найдалі до 21-го грудня, щоб можна вислати на час розмет і замкнути річні рахунки. Вибір нового уряду буде в місяці січні 1957 р. —Управа.

ЧЕСТЕР, ПА. — Т-во ім. Т. Шевченка Відд. 156, повідомляє, що річні збори відбудуться в неділю, 9-го грудня, о год. 2-ій по пол. в Громадськім домі. Буде річний звіт контрольної комісії і вибір уряду на слідуючий рік. Присутність всіх є обов'язкова. — Н. Іщук, пр.; В. Трач, кас.; В. Новак, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Річні ділові (бизнесові збори Т-ва „Дністра" Відд. 361 відбудуться в суботу, 8-го грудня, о год. 8-ій веч. в домівці при 119 Ave. A, I. поверх. У програмі зборів: звіти (касовий, опікунів хорих, з бенкету й балю „Дністра" з нагоди 30-ліття існування, домівки), справа річних виборчих зборів, кореспонденція й біжучі справи, внески, плян праці на наступний рік. Присутність членів обов'язкова. Перед зборами приймається вплату членських внесків. — І. Галичин, предс.; П. Кучма, фін. секр., В. Вишиваний, кас.; В. Барагура, рек. секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Т-во Запорозька Січ Відд. 251 буде мати місячні збори зараз по співаній Службі Божій в церковній залі 2280 W. 7th. в неділю, 9-го грудня. Просимо членів прибути на ці збори. — В. Козир, предс.; Д. Шмагала, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Т-во Укр. Січ Відд. 182 повідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих, що річні збори відбудуться в неділю, 9-го грудня, в параф. залі 45-47 Говп Еве., Пассейк, Н. Дж., о год. 2-ій по пол. Буде звіт контр. комісії і звіт урядників за минулий рік, інші важні справи, вибір уряду на 1957 рік. Тому обов'язком є кожного члена бути присутним на зборах. Неприявні члени і урядники підлягають карі після ухвали. — М. Філь, предс.; В. Палюх, кас.; І. Яськів, секр.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і спільниками 18 мільйонового майна організації.

Ділимося сумною, спізненою й потвердженою вісткою, з Знайомими та Приятелями, що восені 1948 р. на засланні помер

бл. п. ЙОСИФ ХОВАЙЛО

в 53 році життя, б. церковний працівник.

Згинули геройською смертю в боротьбі з окупантом України:

АНДРІЙ ХОВАЙЛО

в 1941 р. на 29 році життя, б. голова „Просвіти", громадський діяч та кооператор на Волині.

СОФІЯ ХОВАЙЛО - ЗІЛИНСЬКА — „СОНЯ"

в 1941 р. на 30 році життя в стані материнства, народжена на Поліссі.

Вічна Їм Пам'ять!

СИН, БРАТ і ШВАГЕР з Родиною.

Посмертні Згадки

ВАСИЛЬ ПАНЧИШИН, довголітній член Б-ва св. Иосафата, Відд. 217, в Рачестер, Н. Й., помер по довшій недузі 5 жовтня 1956 р. проживши 72 р. Покійний родився 1884 р. в селі Вербилівцях, повіт Рогатин, Зах. Україна. До У. Н. Союзу вступив 1914 р. Покійний оставив в смутку дружину Анну, дві дочки Катерину і Ольгу та 4 синів Стефана, Михайла, Джіма, Петра, 12 внуків і одного правнука. Похорон відбувся з пох. заведення 8-го жовтня 1956 при участи Членів Б-ва, Родини і Знайомих до церкви св. Иосафата, а відтак на цвинтар Holy Sepulchre. — В. Й. П.!

А. Іванів, секр.

ГАВРИЇЛ СТАХУРА, довголітній член Т-ва ім. М. Грушевського, Відд. 219, в Нюарку, Н. Дж., помер по довгій недузі 26. листопада 1956 р. в 70-ім році життя. Покійний походив з с. Заланів, пов. Рогатин, Галичина. До Америки приїхав в 1909 році; був членом-основником укр. правосл. парафії. Оставив у смутку дружину Анастазію з д. Коритко, сина Михайла і доньку Анну. Похорон відбувся в п'ятницю, 30 листопада з пох. заведення Литвин і Литвин, до укр. прав. церкви, а відтак на цвинтар Еверґрін. — В. Й. П.!

КАТЕРИНА СИВИК, довголітня членка Б-ва Сош. Св. Духа Відд. 295 УНСоюзу в Акрон, Огайо, померла по довгій недузі 20-го листопада 1956 р. Покійна родилася в селі Мочари, Устрики Дільні, Галичина. Покійна лишила в смутку мужа Олексу, двох синів Николая і Иосифа, сестру Марію і чотири внуки. Похорон відбувся 24-го листопада з погр. заведення до укр. грек. кат. церкви св. Духа при великій участи Родини з Акрон, Клівленд і Гартвіл, Знайомих і членів Т-ва на цвинтар св. Хреста. — В. Йй П.!

В. Пулк, секр.

АЛЬБЕРТ ШОПА, многонадійний член Т-ва „Любов" Відд. 45 УНСоюзу в Филаделфії, Па., помер дня 4-го листопада 1956 р., проживши ледви 24 роки. Покійний був членом молодечого департаменту, опісля перейшов до старших, Батьки і Т-во покладали надії на молодого члена. Покійний полишив в смутку батька Івана, матір Анну, дідуся Атаназія, бабусю Анастасію, брата Івана, 3 сестри Анастасію, Долорес і Марію. Похорон відбувся при численній Родині, Знайомих і Членів Т-ва „Любов", поховано його на кладовищі св. Марії у Факс Чейс. — В. Й. П.!

М. Сеник, секр.

ТАРЗАН, ч. 3782. Виявляє правду.

— Я плекаю в городі незвичайне зілля, — вияснював Ворд, — з таким надзвичайним смаком, що мої тубільці радо служать у мене, з умовою, щоб я давав їм кожного дня порцію того зілля.

Тарзан роззявив рота з подиву, коли з приголомшливою колізією ствердив чортівську правду Вордового глузування.

Мавполюдина промовила: — з вас дійсна чортяка. Так дивно діючі тварини, з якими я зустрічався, мусіли бенкетувати з вашого „городу"; і не дивниця, що ці тубільці є у вашій владі: .. вони — наркомани!